Влада — Радам!

Голос України

Газета Верховної Ради України ◆ № 243 ◆ Четвер, 19 грудня 1991 року ◆ ◆ Ціна 30 коп. (Передплатникам — 10 коп.).

Д О СТОЛИЦІ Беларусі прибув державний секретар США Джеймс Бейкер, який здійснює поїздку по суверенних республіках колишнього Союзу.

З ВЕРНЕННЯ з проханням визнати Нагірний Карабах як незалежну державу виконком НКАО надіслав до лідерів СНД, Генеральної Асамблеї ООН, а також до голів урядів і парламентів світу. У розмові з кореспондентом ТАРС голова виконкому Петросян сказав, що зроблено це за дорученням сесії Ради народних депутатів Нагірного Карабаху.

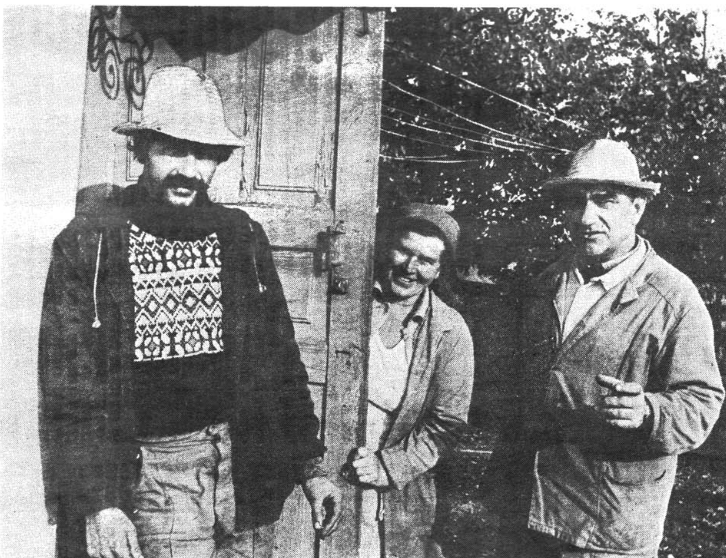
Р ОСІЯ визнала незалежність Казахстану й Вірменії. У заяві, підписаній президентом Єльциним, говориться, що РРФСР виступає за розвиток нових міждержавних відносин з цими республіками. Причому, як наголошено в документі, важливе місце в них повинні займати гуманітарні питання, зокрема права людини.

9

ВПЕРТІ ЧЕПІГИ

Першим у Бориспільському районі фермером став, разом з батьком, колишній воїн-«афганець» Олег Чепіга. Хоч, звичайно, ініціатором фермерства був Чепіга-старший — Іван Іванович. Бо в нього потяг до землі, мабуть, у генах закладений. Навесні нинішнього року Чепіги взяли 31 гектар землі (не кращої, певна річ) на західній околиці села Перегуди.

— Задумка була така, щоб нам дали землю в районі колишнього хутора Вовчий Ріг, — розповідає І. Чепіга. — Там залишилось три хати, отож і ми там хотіли осісти — щоб нікому не заважати. Та не вийшло по-нашому...

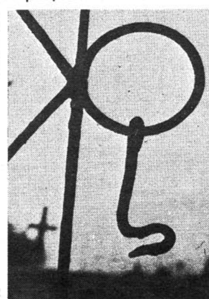
У НОВОГРАДІ - Волинському на Житомирщині відбулась передача будинку колишнього міськкому компартії України місцевому філіалу Житомирського медичного училища. На новосілля недавно створеного навчального закладу зібрались представники медичної громадськості області. В новому будинку є можливість обладнати навчальні лабораторії, кабінети. В перспективі училище одержить ще один навчальний корпус.

11

Мертвий ворог — вже не ворог...

То чому ж ми й досі топчемось по людських могилах, випасаємо на них худобу чи риємо котловани.

Втім, скажете, хіба тільки з тими покійниками ми отак. Ми ж своїх по-людськи поховати не завжди зугарні. І матимете рацію.

УЖЕ ВИЗНАЧИЛИСЯ

Центральні радянські структури, на зміну яким прийде СНД, припинять своє існування до 1 січня наступного року. За словами представника російського президента Вощанова, такої домовленості досягнуто на переговорах у Москві між Єльциним та Горбачовим. Поки що неясно, якою буде роль союзного президента у нових державних структурах. Його прес-секретар Грачов заявив, що Михайло Сергійович рішуче відкидає тільки церемоніальну роль у СНД. Зі свого боку, Єльцин в інтерв'ю італійській газеті «Репубблікa» сказав, що взагалі не бачить посади для Горбачова в новій співдружності.

ПОГРОЖУЄ ВІДСТАВКОЮ

«Я піду у відставку, якщо парламент не підтримає моїх зусиль щодо проведення переговорів з Придністровською та Гагаузькою республіками», — заявив молдовський президент Мірча Снєгур. Він вважає, що конче потрібно врегулювати конфлікт з цими двома регіонами, інакше республіці загрожуватиме громадянська війна. Без підтримки парламенту, наголосив Снєгур, він або спробує виконати свої рішення, запровадивши президентське правління, або залишить посаду президента.

НЕ АРЕШТ, А ПЕРЕДАЧА

Всі будинки, які належали Верховній Раді СРСР, перейдуть у власність російських властей. Про це повідомлено у прес-центрі парламенту РРФСР. Крім того, Центральний банк, Міністерство економіки і фінансів Росії одержали наказ взяти під свій контроль усі банківські рахунки союзної Верховної Ради. За словами представників прес-центру, йдеться не про арешт майна, а про його передачу. Для цього вже створено ліквідаційну комісію.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

ПРО ПІДВИЩЕННЯ ГРОШОВОГО УТРИМАННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ, ОКЛАДІВ І ТАРИФНИХ СТАВОК ПРАЦІВНИКІВ ПІДПРИЄМСТВ І ОРГАНІЗАЦІЙ ЗБРОЙНИХ СИЛ ТА ІНШИХ ВІЙСЬКОВИХ ФОРМУВАНЬ УКРАЇНИ

З метою посилення соціальної захищеності військовослужбовців, працівників підприємств і організацій Збройних Сил та інших військових формувань України **постановляю:**

1. Збільшити з 1 січня 1992 року в 1,9 раза розміри діючих окладів грошового утримання військовослужбовців Збройних Сил та інших військових формувань України.

2. Підвищити з 1 січня 1992 року в 1,9 раза діючі тарифні ставки і посадові оклади працівників військових частин, установ, військових навчальних закладів, підприємств і організацій Збройних Сил, інших військових формувань України та органів військового управління.

3. Установити, що Міністерство оборони, центральні органи військових формувань України в межах виділених їм асигнувань самостійно визначають розміри посадових окладів окремих категорій військовослужбовців.

Виплата надбавок, доплат, компенсацій, допомоги тощо, визначення їх розмірів та умови встановлення провадяться на підставі діючих норм.

4. Кабінету міністрів України забезпечити фінансування витрат на здійснення зазначених у цьому Указі заходів.

Президент України Л. КРАВЧУК

18 грудня 1991 року

14

Гасло про прискорення науково-технічного прогресу започаткувало у вісімдесят п'ятому році горбачовську перебудову. Новостворений комітет при Кабінеті міністрів ставить завдання насамперед зруйнувати адміністративну піраміду управління цим прогресом.

ГОЛОС України

Засновник — Верховна Рада України

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
252047
Київ, вул. Нестерова, 4

ТЕЛЕФОНИ РЕДАКЦІЇ ГАЗЕТИ:

Приймальня — 446-92-11

Відповідальний секретар — 446-72-63

Завідуючий коректорською 441-84-42, 224-72-54 (телефакс).

ВІДДІЛИ:

парламентський — 441-84-52, 441-85-64,
листів — 441-29-61,
економіки — 441-88-07,
аграрний — 441-86-18,
міжнародний — 446-91-20,
партій і рухів — 441-82-05,
охорони здоров'я — 441-88-06,
соціальних питань — 441-88-05,
екології — 441-88-59,
культури — 441-86-44,
спорту — 441-88-08,
інформаційний — 446-61-13, 441-86-20,
історії України — 441-88-62,
військових питань — 441-88-52,
реклами — 441-89-44,
бухгалтерія — 441-84-00.

Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Індекс 60955

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Газета виходить 5 разів на тиждень. Сьогодні на 16 сторінках.

Парламентська хроніка

ЗНОВУ КРИЗА

Денне і вечірнє засідання 17 грудня

У першому читанні було прийнято Закон «Про пресу» і внесено зміни і доповнення до Закону «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи».

Проект Закону «Про пресу» на трибуні відстоював голова Державного Комітету України по пресі Ю. Дяченко. Вироблену точку зору йому допомагав захищати голова постійної Комісії з питань гласності та засобів масової інформації М. Спис. Як зазначалося, в основу законопроекту було покладено положення Конституції України, Акта проголошення незалежності України, основні норми міжнародного права щодо діяльності преси та її суб'єктів.

На відміну від попереднього варіанта до Закону в нинішню редакцію ввійшло 11 нових статей, до 16 статей внесено доповнення і зміни. Однак це аж ніяк не свідчить про те, що він у всьому задовольнив парламентаріїв. На думку творців Закону, його розробку прискорила ситуація, яка характеризується трьома важливими моментами. По-перше, колишні компартійні видавництва нині переходять у державну власність. По-друге, кризова ситуація з папером висуває на порядок денний дуже багато питань нормативного регулювання. По-третє, на Україні видаються численні засоби масової інформації, що прямо суперечать і конституційним положенням, і нашій Декларації, і Акту про незалежність, і нормальним умовам існування будь-якого суспільства.

Щось тут, гадаю, не так, не повністю стикується з дійсністю. Чи не спроба це номенклатурних структур пошвидше загнуздати вільну думку народу? Щось надто вона заважає їм, якщо не сказати допікає.

Не зовсім переконливо викладені в Законі положення про демонополізацію друкованих видань, їх державний захист, особливо місцевого значення. Дуже, на мій погляд, прикро, і це неодноразово підкреслювалось депутатами, що в Законі не знайшлося місця для соціального і правового захисту журналістів. Як наголошували його творці, у процесі розробки вони скористались відповідними законодавчими актами зарубіжних країн і республік колишнього Союзу. Шкода тільки, що законодавці не помітили альтернативного проекту Закону «Про пресу», розробленого відомими фахівцями з Києва і Львова, де передбачається і соціальний захист журналістів.

Для доопрацювання Закону його буде опубліковано в пресі.

Прийнятий майже рік тому чорнобильський закон про правовий режим територій дає пробуксовку. А відтак — сиплються в Мінчорнобиль і постійну Комісію з питань Чорнобильської катастрофи скарги, нарікання, пропозиції. Отож, щоб позбутись оцих сучків, до вищезазначеного закону були внесені зміни і доповнення. Перед тим, як їх розглядати, присутні в залі аплодисментами привітали Зіну Боте, українку з Австралії, з врученням їй диплома про присудження звання «Чорнобильська мати 1991 року». Їй було надано слово. Слухаючи її, мільйони громадян України подумки низько вклонялися цій жінці і всім, хто не полишив нас у біді.

А ми, як стало очевидним із запропонованих змін і доповнень, тепер самі мусимо вибиратися з неї. Фінансування робіт для подолання наслідків аварії здійснюватиметься за рахунок державного бюджету України, а також інших фінансових надходжень. Під іншими розуміється допомога країн світу на державному рівні, а також пожертвування громадян, у тому числі громад — вихідців з України.

У питанні порядку денного «Різне» найбільше часу було відведено енергетичній кризі, що нависла над Україною. Тривогу депутатів розділив і міністр енергетики та електрифікації Скляров, який назвав конкретні дії свого відомства щодо того, щоб вижити, і попросив у Верховної Ради допомоги у вирішенні окремих питань.

Володимир РУБЧАК.

ДЛЯ ДЕПУТАТІВ—НОВИЙ ІСПИТ

Ранкове засідання 18 грудня

Депутати прийняли зміни до постанови Верховної Ради України про порядок введення в дію Закону про освіту і відхилили запропонований Президентом Л. Кравчуком законопроект «Про утворення Міністерства освіти України та ліквідацію Міністерства вищої освіти і Міністерства народної освіти України».

У другому читанні депутати схвалили республіканський Закон «Про державне мито України» та постанову про введення його в дію і приступили до обговорення Законів України «Про оподаткування підприємств і організацій», «Про акцизний збір» і «Про податок на добавлену вартість». Доповідав заступник міністра фінансів України В. Ільїн.

Ми вже давно звикли до розмов про нашу середню освіту саме як про «середню» в значенні «ні туди, ні сюди», а про вищу освіту як про «верхню», завдяки якій студенти існують як об'єктивна реальність, яка ковзає на поверхні знань і «заглиблюється в предмет» двічі на рік: на сесіях. А як результат — всі підстави для гіркого сміху над «продуктами» нашого освітянського процесу, мовляв, і диплом є, і обличчя «не спотворене інтелектом». Смішно то воно смішно, але є й інший результат такого «оволодіння знаннями» — жоден наш диплом за кордоном «не котиться».

Мабуть, саме це мав на увазі Президент України Л. Кравчук, коли видавав свій Указ про створення єдиного Міністерства освіти України (щоб у такої важливої справи був один дбайливий господар) і коли запропонував депутатам оформити це Законом України (щоб акт мав найвищу державну вартість). Те ж саме говорив парламентаріям голова постійної Комісії з питань народної освіти і науки І. Юхновський.

Але в сесійному залі сталося дивне. Ніхто не мав нічого проти суті міністерських реформ, проведених Президентом. Виступили проти іншого. Депутати, зокрема С. Головатий (Київ), В. Рева (КрАРСР), обурилися тим, як міг Л. Кравчук перебирати на себе конституційні права парламенту і вирішувати не тільки кадрові питання, а й змінювати структуру уряду, що є прерогативою Верховної Ради. Оплески в залі засвідчили: Президент Президентом, але з парламентом треба радитися. І. Юхновському доручили ще раз з'ясувати всі обставини і стосунки з Л. Кравчуком щодо злиття міністерств, а В. Гриньов (Харківщина) запропонував внести це питання до порядку денного й обговорити його в звичному порядку. На тому й покінчили, але загалом було створено обнадійливий прецедент для тих, хто побоюється авторитаризму Президента. Верховна Рада рішуче виступила проти незначних перевищень Л. Кравчуком своїх повноважень і підкреслила, так би мовити, де ще в управлінні державою, а отже, ще одну цеглину закладено в підмурок правової держави.

Про важливість розумної податкової системи для піднесення народного господарства й конструктивного реформування економіки слів сказано, певно, так само багато, як і про те, що ми погано живемо. Певно, всім уже відома й азбучна істина про податки: вони — і стимулятори, і регулятори, і фіскали в процесі виробництва.

Тому, що б не говорив депутатам заступник міністра фінансів України В. Ільїн про переваги нових законопроектів, про заміну об'єкта оподаткування з прибутку на валовий доход, про пільгове оподаткування для значної категорії підприємств і організацій нового типу, депутати, як Козьма Прутков, «зріли в корінь». А саме — чи не стануть нові податки на той же валовий доход, на добавлену вартість, акцизні збори перешкодою радикальним економічним реформам. Висновок для авторів проектів невтішний. Керівництво Комісії з питань економічної реформи і управління народним господарством однозначно заявило, що нові закони, якщо будуть прийняті,— це модернізована реанімація командно-адміністративної системи. А податкові ставки не те що не стимулюють економічний розвиток, ініціативу підприємців, нові форми господарювання, посередництво, приток імпорту, а навпаки — загальмують і вб'ють останні надії тих, хто ще ризикує у нас господарювати по-новому.

А депутат І. Салій (Київ) взагалі запропонував спершу проекзаменувати парламентаріїв на знання «предмета», а вже потім пропонувати їм обговорювати й приймати справді доленосні документи. «Артобстріл» законопроектів припинила тільки перерва. Однак, якщо говорити про депутатські «іспити» щодо поліпшення життя «маленької людини», то на цьому засіданні депутати його частково склали. Приймаючи Закон про мито, вони проголосували про звільнення від його сплати під час оформлення документів інвалідів Великої Вітчизняної, громадських організацій інвалідів та підприємств, створених при них. Надано митні пільги неповнолітнім, студентам, які навчаються за кордоном. Вони теж нічого не сплачуватимуть. Дріб'язок, здається, але, так би мовити, приємно.

Володимир СКАЧКО,
парламентський кореспондент «Голосу України».

ВІРМЕНІЯ: обмінялися заложниками

16 грудня на території Мегрінського району введено надзвичайний стан. Указ про це, який підписав Президент Тер-Петросян, одноголосно ухвалено парламентом республіки. Мета указу — зміцнити громадський порядок у цьому південно-східному районі Вірменії. А причиною різкого загострення ситуації там стало захоплення мегрінцями заложників. Ідеться про азербайджанців—пасажирів поїзду Баку—Нахічевань. Проте до цієї акції населення району вдалося, так би мовити, у відповідь. Незадовго до неї подібний «захід» здійснила й азербайджанська сторона, захопивши п'ять вірмен-машиністів поїзда. Внаслідок цих дій знову не працює Нурашенський стик залізниці, не ходять поїзди з вантажами й до Вірменії.

Ось як прокоментував учора ситуацію у Мегрі перший заступник міністра оборони Республіки Вірменія А. Кочарян:

— Становище в районі залишається напруженим, діє режим надзвичайного стану, введено комендантську годину. Втім, деякі питання вже врегульовано. Звільнено 93 пасажири. Утримуються поки що сім машиністів. Бо збираємося обміняти їх на п'ятьох вірмен-заложників. Невдовзі мають розпочатися переговори з цього приводу. Порушимо ми й питання про зняття блокади залізниці з боку Азербайджану. Хоча особливих ілюзій з цього приводу не маємо.

Сьогодні стало відомо, що переговори відбулися. Сторони обмінялися заложниками. Крім того, вірменські офіційні особи висловили готовність забезпечити безпеку руху поїздів на мегрінській ділянці залізниці. На жаль, ця пропозиція залишилася без відповіді. Блокаду залізниці не знято.

Араік МЕЛІКСЕТЯН,
власний кореспондент «Голосу України».
Єреван.

Костянтин ГЛОМОЗДА

ВЖЕ НЕ СИМВОЛІКА, А ВИЩІ ВІДЗНАКИ ДЕРЖАВИ

Незалежна держава Україна має, нарешті, визначитися щодо своїх державних відзнак. Це має не тільки суто політичне значення, а й практичне. Скажімо, одержують учні атестати, студенти — дипломи, службовці, приміром, — посвідчення, засвідчуються документи печатками — і скрізь присутні старі відзнаки або колишнього Союзу, або колишньої України. Тобто, де-факто ми незалежні, а де-юре користуємося відзнаками неіснуючих держав. Ось тому, шановні читачі, ми пропонуємо вашій увазі публікацію, що з наукової точки зору проливає світло на історичні традиції творення національно-державної символіки.

1. Святий Михайло у двобої з драконом

МАБУТЬ, ніхто з учасників сьогоднішніх дискусій у гарячковому пошуку аргументів не може претендувати на вичерпне з'ясування всіх аспектів важливої теми.

У низці публікацій зокрема, проводилася думка, що «державні барви» чи «державний прапор» Київської Русі були червоними. Дехто ж вважає таке твердження помилковим і намагається поставити під сумнів вірогідність головного для суперників джерела — мініатюр так званих Кенігсберзького чи Радзивилівського літопису: він, мовляв, надто пізній і не може бути аргументом. Але вивчення мініатюр цього літопису почалося задовго до того, як наше суспільство повернулося до проблеми національних символів.

«Точність передачі форм давніх предметів ілюстраторами Радзивилівського літопису багаторазово встановлена А. Арциховським. Це дозволяє поставитися з великою довірою і до зображень знамен» (Нове в археології. — М., 1970. — с. 170—171). Головне ж полягає в тому, що давньоруський стяг — це не лише прапор, а навіть і не знамено в звичайному розумінні. Стяг — родич і подоба давньоєгипетських, давньогрецьких і римських штандартів. Спершу східні слов'яни користувалися ними для відзначення місця в бою князя, вождя-воєначальника, «чолкою стяговою» — піднятим на високому деревищі жмутом трави чи пасмом кінського волосся. З часом на верхівці держалка утвердився метaлевий князівський знак, який мав тоді значення особистого герба. Вимога ж до полотнища була одна: яскравість для помітності здалеку. Стяг — відзнака не державна, а особиста — князя, посадника, воєводи. І недарма ніколи літописці не зазначали в тексті колір полотнища, бо, за тодішніми уявленнями, він просто не мав значення.

Інколи на підтвердження тези про споконвічну притаманність синьо-жовтих барв для України наводять приклади з церковного мистецтва — дані про зображення одягу святих на мозаїках та іконах, церковні речі. Але в цих випадках маємо справу із специфічною культовою символікою, яка йде від докладних біблійних приписів і ще давніших традицій. (Див. Флоренский М. Столп и утверждение истины. — М., 1914, с. 552—576). Між іншим, там лазур у своєму абсолютному значенні являє небесну істину... Лазур була тому незмінним символом божественної вічності, людського безсмертя і, внаслідок цього, природно стала барвою жалобною». В уявленнях же наших предків за символ (життя, а не скорботи) правила червона барва. Проте обидва ці явища не стосуються нашого предмета.

Символіка на наших землях розвивалася закономірним шляхом. Доба роздробленості цілком природно призвела до занепаду системи персоніфікованих князівських знаків, і на чільне місце почала висуватися система нових, суто територіальних відзнак. Однак ще тривалий час ці територіальні герби, відомі на Україні з початку XIV століття, залишалися насамперед атрибутом влади, фігурували на князівських печатках, а далі — на земельних корогвах.

Історія, звісно, не любить умовного способу, припущень надто далекосяжних. Але цілком зрозуміло, що якби історичний процес східнослов'янського суспільства не був брутально спотворений навалою, приєднанням величезних територій до чужих держав, хтось із майбутніх державців узяв би на себе «збирання» земель, і не виключено, що з таким завданням упоралися б саме князі Галицько-Волинські. В усякому разі певний територіальний герб став би провідним символом нової державності так само як герб Краківської землі став відзнакою цілої Польщі, а на певному щаблі дав би свої барви відповідному прапорові. Та сталося інакше. Традиції місцевої символіки включилися в орбіту Польщі та Великого Князівства Литовського.

Наступний «вузол» проблеми пов'язаний з прапорництвом часів Грюнвальдської битви 1410 року. В цій битві воїни з України входили і до складу польського війська короля Ягайла (7 загонів з 51), і до литовського війська князя Вітовта (36 з 40). Докладний опис корогов, і серед них тих, що належали п'ятьом руським землям, подав польський хроніст Ян Длугош.

І про ці корогви довгенько вже точиться розмова. Прихильники однієї точки зору наголошують, що корогви Львівської та Перемишльської земель — жовто-блакитні. Їхні опоненти наполягають на тому, що корогви Подільські, Холмська, усі корогви в литовському війську — червоні.

На мій погляд, приводу вбачати в двох «жовто-синіх» корогвах з семи особливу традицію справді немає. Всі західноєвропейські корогви — зображення конкретних гербів, «гербові знамена». «Розкладу» гербів на комбінації барв цілій Європі лишалося чекати ще 200—300 років. У свою чергу, червоний колір інших корогов теж не мав самостійного значення. Це було передусім тло для гербового знака («девіза», «годла»), і, теоретично, кожен з корогових гербів за відповідних умов міг стати основою двоколірного прапора — жовто-синього, жовто-червоного, біло-червоного, чорно-білого.

Якщо взяти до уваги такі джерела, як дані Яна Длугоша про корогви при Грюнвальді (списки XV і XVI століть), його ж праці про клейноди Польського королівства, матеріали хроніста О. Гваньїні про земельні корогви 1572 року й початку XVII століття, складові частини великого герба Польщі часів Сигізмунда III, в цьому можна переконатися. Герби Львівської та Перемишльської земель — золоті лев і двоголовий орел — в більшості випадків мають тло блакитне, але в списку XV століття — червоне. Чорна галка Галичини, яка має здебільшого біле поле, опиняється на червоній корогві в XVI столітті. Тло Холмського білого ведмедя поміж дерев спочатку червоне, далі зелене, в XVI — початку XVII століття — жовтаве чи золоте. Тло Подільського золотого сонця спочатку червоне, потім біле, далі блакитне, знову червоне, біле, блакитне; навколо сонця з'являються ще й зірки. Усе вищезазначене змушує також скептично ставитися до тези про намагання польської влади полонізувати українську символіку запровадженням червоної барви. З огляду на польську геральдику того часу, де справді домінує червоний колір щитів, але друге місце за частотою вживання посідає блакитний, уявні заходи щодо запровадження червоної барви в українську символіку не мали сенсу: полонізація здійснювалася прямим включенням у герби польського орла, вензелів польських королів.

Ще польський геральдист К. Несецький писав, що «в інших частинах земель Руських широко розповсюдилася Литва зі своїми знаками й корогвами, які Руським подібні були». Однак червона барва корогов, яка уподібнювала їх до давньоруських стягів, у Литовській державі XV століття ще залишалася просто контрастним кольором для знаків — «колон» і «погоні». «Погоня» зрештою засвоїла червону барву тла як постійний атрибут і цим довершила гербову еволюцію, яку розпочали давньоруські князівські знаки. Територіальні символи, які зародилися ще до монголо-татарської навали, на східній Україні справжнього гербового кшталту набули вже в межах Речі Посполитої. Але головне джерело ймовірних загальнонародних символів — відзнак давніх князівських династичних паростків — «губилося» тоді серед рівнозначних з точки зору чужої адміністрації гербів воєводств, старость, повітів.

І в XVII столітті провідна ідея символіки полягала в репрезентації ідеї не етносу, а інституцій влади. Наскільки можна судити з джерел та розвідок істориків, вона складалася з таких компонентів:

Велика корогва — вища відзнака гетьманської влади, яку на знак визнання чи затвердження гетьманських повноважень надавали польські королі, а потім російські царі. Репрезентувала водночас і підвладну гетьману людність та територію. По суті, це було справжнє «державне знамено»;

Мала корогва — гетьманів штандарт, що репрезентував його особу: на полотнищі зображалися шляхетський герб гетьмана, ініціали. За деяких обставин у цій якості подеколи вживали випадкові «значки», як-то прапорці від польських гусарських списів тощо.

(Закінчення у наступному номері).

ЯК ОРГАНІЗУВАТИ РОБОТУ ПАРЛАМЕНТУ

З уведенням інституту президентства Верховна Рада України все більше набирає парламентських функцій, що вимагає корінного вдосконалення законотворчого процесу. На мою думку, воно має відбуватися за вісьмома напрямами.

Перше, ми маємо дотримуватися у своїй законотворчій діяльності принципів конституційності, законності, демократичності, підзвітності представницьких органів влади.

Друге. Важливим напрямом є вдосконалення організаційної структури Верховної Ради. Це стосується, передусім, постійних комісій. Більш сталу і послідовну їхню діяльність можна забезпечити завдяки переходу народних депутатів на постійну роботу в підкомісії. Парламент шляхом зміни і доповнення Конституції може утворити двопалатну структуру — палату постійних представників з народних депутатів, які перейшли на постійну парламентську роботу, і палату представників від Кримської АРСР і областей, що працювала б періодично на спільних пленарних засіданнях.

Третє. Це, на мою думку, необхідність удосконалення діяльності Президії Верховної Ради через часткову зміну її компетенції. Вона повинна мати право приймати укази й постанови в межах чітко визначених питань, щоб дати можливість парламентові забезпечити якісну законотворчу роботу.

Доцільним бачиться й утворення контрольної палати (за використанням бюджету України). Це четверте.

П'яте. Настала нагальна необхідність реорганізації діяльності Секретаріату Верховної Ради України. Слід чітко визначити його правовий статус і закріпити за ним такі функції, як організація роботи по скликанню сесій; забезпечення координаційної діяльності постійних комісій, а також діяльності Президії Верховної Ради; сприяння народним депутатам у здійсненні ними своїх повноважень, забезпечення інформацією, ведення обліку їхньої роботи, створення належних матеріально-технічних умов; проведення всенародних референдумів і обговорень проектів законів та інших важливих питань державного життя; узагальнення законотворчої роботи та практики застосування законів.

Шосте. Діяльність парламенту вимагає також подальшого грунтовного наукового забезпечення. Для єдиної координації всієї законотворчої роботи при Президії Верховної Ради України необхідно створити центр науково-практичного забезпечення законотворчої й контрольної роботи. Ця важлива науково-практична структура на даному етапі може об'єднувати:

а) сектор наукового забезпечення законотворчої й контрольної роботи при Інституті держави і права АН України з відповідними філіалами в Українській юридичній академії, Інституті економіки АН України, Інституті економіки промисловості АН України (Донецьк) тощо;

б) сектор підготовки кадрів для законотворчої та контрольної роботи в системі Рад народних депутатів при держуніверситетах — Київському, Львівському, Одеському, київських інститутах політології та ринкової економіки, Українській юридичній академії.

Сьоме. Це забезпечення співвідношення законодавчої, виконавчої та судової влади. Необхідно розпочати виконання конституційної норми про розмежування їхньої компетенції. Слід прийняти пакет законів про судову владу в Україні — Конституційний суд, судоустрій загальних судів, адвокатуру тощо.

І, нарешті, восьме. Цей напрям має охопити всю міжнародну законотворчу діяльність і парламентські зв'язки України. Загальновідомо, що Україна є одним із співзасновників Організації Об'єднаних Націй. Перед нею постає завдання міжнародної ваги — встановити міжпарламентські зв'язки, приєднатися до найважливіших міжнародних конвенцій, ратифікувати пакти, організувати безпосередньо в країнах світу представництва, консульства тощо.

Нині вкрай необхідно налагодити прямі зв'язки з країнами Європи. Найближчою метою є членство у Раді Європи. Спочатку Україна має ввійти до Європарламентської Асамблеї зі «статусом спеціально запрошеного», а згодом офіційно клопотати щодо повного членства у Раді Європи. До Асамблеї зі «статусом спеціально запрошеного» входять Болгарія, Польща, Румунія, Союз РСР, Югославія, Латвія, Литва, Естонія. До Ради Європи — Великобританія, Німеччина, Франція, Італія, інші європейські країни, які представляють їхні політичні лідери.

Є всі підстави вже сьогодні задуматися над тим, як і хто з політичних діячів України може взяти участь у Раді Європи. Найреальніші фігури — це Президент України і Голова Верховної Ради.

У 1990 році Радою Європи розроблено програму «Демосфен». Її мета — сприяння процесу поступової інтеграції у структурі загальноєвропейського союзу в таких основних суспільних процесах, як встановлення і розвиток демократичного режиму, захист прав і свобод людини, створення правової держави, перехід національного законодавства членів Ради Європи до загальноєвропейських норм права. Тому одним з першочергових завдань є налагодження співробітництва з Радою Європи на основі програми «Демосфен» та інтеграція в загальноєвропейський союз за такими напрямами:

а) реформа Конституції України з попередньою експертизою її на предмет відповідності стандартам Європейської конвенції з прав людини;

б) вдосконалення правового регулювання діяльності місцевої влади і самоврядування;

в) взаємодія трьох видів влади — законодавчої, виконавчої, судової;

г) розробка заходів проти злочинності;

д) відпрацювання механізмів регулювання й саморегулювання ринкової економіки;

е) підготовка й перепідготовка кадрів для галузей дипломатії, юриспруденції, бізнесу тощо;

є) проведення різного роду експертних робіт.

Глибоко переконаний, що реалізація викладених напрямів діяльності дасть нам змогу конструктивніше організувати парламентську роботу, мета якої забезпечити незалежність України.

Олександр КОЦЮБА, голова Комісії Верховної Ради у питаннях законодавства і законності, кандидат юридичних наук.

Телеграфним рядком з Одеси

ЕЛЕКТРОННА БІРЖА

Щойно створена в Одесі міжнародна біржа ділової інформації «Кароліна» — поки що єдина така біржа в Україні.

НА РОЗЛИВ

Колись у містах і селах Причорномор'я було чимало «точок» — погрібців, павільйонів, де бажаючі могли випити склянку прохолодного сухого вина. І ось знову рішенням Одеського облвиконкому дозволена торгівля вином на розлив у спеціально призначених для цього місцях.

ІНОЗЕМЦІ ДОПОМОЖУТЬ!

Результатом участі одеситів у міжнародному торговельному ярмарку у французькому місті Тулуза реально може стати допомога іноземців. Не стільки у наданні нам продовольчих товарів, скільки у їх споживанні: відвідувачам виставки сподобався ресторан української кухні, влаштований одеськими готелями «Червоний» та «Лондонський».

ЧИЯСЬ ДОРОГА ЛЕДІ

Дорога — буквально. Бо тим, хто хоче навчатися у школі «Леді», яка цими днями відкривається в Одесі, треба буде виймати із гаманця щомісяця по 420 карбованців. Школа — дворічна. Обіцяно, що гувернантки, фотомоделі, манекенниці, секретарі-референти і танцівниці шоу зможуть, ставши справжніми леді, працювати не тільки у нашій країні, а й за кордоном.

НЕ З МЕДОМ

Ще зранку 350-грамова баночка меду коштувала у комерційних магазинах 14 карбованців, а по обіді — вже 17. «Ціни договірні, — пояснили продавці, а власники товару орієнтуються на Привоз». Справді, ціна на мед на Привозі підскочила з 40 до 60 карбованців за кілограм.

УСЕ Ж НЕ ВОДА

Молоко жирністю лише 1,5 відсотка, що в двічі-тричі нижче, ніж сдержують на фермах, постачають у торговельну мережу Одеси. З настанням холодів постачання продукції різко зменшилося, от і вилучають переробні заводи «жироодиниці», щоб виробити хоч трохи масла, сиру, сметани.

Георгій ВОРОТНЮК.

Про що говорять

УКРАЇНСЬКІ ГРОШІ: ФОРМУЛА З ДВОМА ВІДОМСТВАМИ

Численні й дуже різні публікації в радянській та зарубіжній пресі про гроші України породили стільки чуток і кривотлумачень, що ваш кореспондент вирішив звернутися до першоджерел. Двогодинні аргументи державного міністра з питань інвестиційної політики і будівельного комплексу (чомусь саме він, а не міністр фінансів займається у Кабінеті міністрів цією проблемою) Володимира Борисовського дещо прояснили, але після розмови він попросив зачекати з публікаціями на тему грошей. Щось схоже на секрет полішинеля. Я зателефонував до одного із заступників голови Національного банку і одержав усі відомості, причому відповідальна особа навіть не переконалася, що я саме той, за кого себе видаю.

Так-от, державний міністр В. Борисовський вів нещодавно переговори з представниками однієї фірми — назвемо її Х. Контракт не підписано — були лише пропозиції. Фірма ця сама нічого не виробляє — вона посередницька. І пропонувала постачити обладнання для друкування грошей, яке вона замовить у фірмах У та Z. Були пропозиції від інших фірм, але Кабінету чомусь дуже подобається саме ця. Бо пропонує свої послуги порівняно недорого, та ще й ладна надати кредит і подарувати обладнання, яке фірма У збирається замінити новим. Володимир Захарович, якому показали весь виробничий цикл, а також способи захисту валюти від підробок, за його власними словами, настільки ввійшов у довіру до керівництва фірм, що йому показали контракт... на друкування грошей для іншої республіки колишнього СРСР, підписаний півроку тому. Цей факт чомусь не насторожив державного міністра. Як і той, що в солідних колах Заходу фірма має, м'яко кажучи, не дуже високу репутацію.

Проблемою, на біду, займаються два відомства. Замовити в разі потреби першу партію національних грошей доручено Національному банку. Закупити поліграфічне та інше обладнання для налагодження виробництва валюти на Україні повинен Кабінет міністрів.

А тепер від припущень перейдемо до реалій. Перша партія купонів, які «Комсомольская правда» видала за валюту, завезена в банки України. Це ні для кого вже не секрет. Ведеться спішна підготовка до друкування власної валюти. Це теж ні для кого не секрет. А політичний аспект цього повідомлення у зв'язку з підписанням міждержавної угоди в Мінську такий. Росія займається проблемою власних грошей — і зайнялася цим набагато раніше, ніж Україна. До того ж Держбанк СРСР, який перейшов під юрисдикцію Росії, деякий час уже не дає на Україну карбованцевої готівки. А тим часом коли на полицях магазинів України цілковита порожнеча, нестримне зростання карбованцевих доходів у Росії призвело до масових десантів росіян на ринки України. А ціни, втім, у Росії ще не відпущені, хоча до нас це явище експортується звідти. Де-факто.

Коли Володимир Пилипчук і Олександр Савченко повернулися з Японії, де проходила зустріч з провідними економістами, фінансистами та банкірами «великої сімки», вони передали авторитетну думку: купони врятують український ринок максимум на три-чотири місяці. Контракт з «Канадіен банкнот», підписання якого затрималося з вини Кабінету, не в змозі буде забезпечити Україну готівкою. Досі не діє українсько-канадське СП для виробництва валюти в Україні: спочатку Кабінет довго не перераховував гроші, а коли це сталося, вони загрузли в Москві. А Володимир Борисовський, якого я спитав: що робитимемо, якщо терміново треба буде забезпечити грошовий обіг, спокійно відказав: фірма Х допоможе. Візьме замовлення на друкування української валюти.

Отже, купони, потім — власні гроші, які друкуватиме одна фірма, а потім, паралельно, інша? Дивна любов Кабінету до фірми Х. Чим це може обернутися для всіх нас, важко передбачити. До речі, запропоновану Олександром Савченком методику визначення курсу купонів по відношенню до карбованця не прийнято. Курс буде ВСТАНОВЛЮВАТИСЬ. Пам'ятаєте: «Известия» друкують курс карбованця, а чорний ринок цей курс диктує...

А коли вводяться купони, за яким курсом і що з того вийде — даруйте, не знаю. Почекаємо до 2 січня...

Костянтин ПАРИШКУРА.

Надспортивна поведінка

РЕКОРДНИЙ ДАРУНОК СЕРГІЯ БУБКИ

«Я, Сергій Бубка, передаю у дарунок Донецькому обласному художньому музею графічну серію з 10 аркушів «Королі» Пабло Пікассо (приз, отриманий мною за рекорд світу зі стрибків з жердиною у Ніцці 1985 року). Маю надію, що графічна серія великого майстра сприятиме справі естетичного розвитку трудівників шахтарського краю».

Цей документ разом з роботами Пабло Пікассо заслужений майстер спорту передав нещодавно директору музею В. Шитикову перед від'їздом до Берліна. Як відомо, Сергій уклав з німецьким олімпійським спортивним клубом річний контракт.

Олімпійський чемпіон додав ще один благородний штрих до свого портрета. А з ним особисто донечкани матимуть можливість зустрітися лише у березні наступного року — на третіх міжнародних змаганнях «Майстри жердини», що за традицією проводяться в Донецьку.

Юрій ДОЦЕНКО.
Донецьк.

Телеграфним рядком з Полтави

РУХ СВЯТКУЄ НОВОСІЛЛЯ

Згідно з рішенням Лохвицького райвиконкому районній організації НРУ виділено «офіс» — кімнату № 6 у приміщенні Держстраху. У такий спосіб виконком виконав один з пунктів резолюції форуму інтелігенції району.

САМОТНЯ ГАЗЕТА БАЖАЄ ПОЗНАЙОМИТИСЬ

Ще донедавна одне з найпопулярніших видань області газета «Молода громада» («Комсомолець Полтавщини») залишалася без редактора. Старий пішов, а нового знайти не можуть. Це й змусило колектив оголосити конкурс.

І В СНІГ, І В ДОЩ

зігріє котелевських керівників споживчої кооперації норкова шапка, яка стала своєрідною уніформою. Як з'ясувала міліція, завмаг Н. Листопад реалізовувала омріяні шапки так: три — голові споживчого товариства і по одній — трьом товарознавцям, завмагу, бухгалтеру та головному бухгалтеру, касиру і ще двом ревізорам. Ніби нікого не забула...

СМЕРТЬ ПЕРЕД ПРИСЯГОЮ

Жителі села Писарівки обурені роботою призовних комісій. Один з юнаків, який успішно пройшов таку комісію і одержав свідчення «здоровий», помер у батьківському дворі. З'ясувалося, що і серце в нього було слабке, і кров'яний тиск надто високий. Та не помітили цього медики ані районної, ані обласної медкомісій.

ОГОЛОСИЛИ СТРАЙК

учителі Гребінківського району. На позачерговій конференції наводилися такі факти: у районі не зведено жодного приміщення школи за типовим проектом, у Майорщинській середній школі температура у класах лише 6 градусів тепла, у Мар'янівську ще й досі не завезли палива, у міській середній № 3 з жахом чекають повторення вінницької трагедії, коли завалився шкільний туалет. Педагогів підтримують медики, в яких страйкком розпочав підготовчу роботу.

...І ГОЛОДОВКУ

Робітник полтавського заводу «Кіммаш» Д. оголосив голодовку. Причина — терор з боку колишньої дружини та її коханця.

Григорій ГРИНЬ.

Усьо чотко!

ДОЇЗДИЛИСЯ

Цілий місяць чергувала біля залізничних кас сім'я Малиновських із сусідами, аби придбати квитки на поїзд Ковель — Хелм. І вичергували. У тринадцятий вагон. Не гадали люди, що недобра слава цієї цифри підтвер-

диться... Дарен... ся, к... В. Ц... ки у... ких... по д... Пр... мони... лося... Їхати...

НЕ ДЕШЕ... СИДІТИ В...

До речі

Відтоді, як Ради народних депутатів прикордонних областей України ухвалили рішення не пропускати у напрямку кордону приватні автомашини із «чужими» номерами, становище з придбанням квитків на поїзди до Польщі стало катастрофічним. Для «запобігання спекуляції» цими квитками спочатку керівництво Міністерства шляхів видало розпорядження продавати квитки громадянам із зазначенням прізвища. Причому прізвище обов'язково мало бути написаним рукою касира і відповідати прізвищу пасажира (це контролювали провідники при посадці). Виникало багато ексцесів. Та на цьому не зупинилися. Нещодавно продаж квитків за кордон взагалі був «заморожений». Пояснюють такий крок керівники центру великою заборгованістю залізниці перед іноземними партнерами.

Тому й бачимо біля залізничних кас велику кількість людей із пришпиленими табличками, як на фотографії.

Із нашим керівництвом залізниці зустрітися не вдалося — деякі телефони не

ПАМ'ЯТНИК ВСТАНО...

У Зашкові Львівської област... ник лідеру ОУН, полковнику Є... мо, що перший пам'ятник не пр... липні минулого року було піді... пам'ятником, у родинній хаті К...

СОЛДАТИ ХРИСТ...

Зареєстровано українську ре... християнського руху «Армія с... збираються звернутися до Верхо... вним надати «Армії спасіння» о... організації.

…РОШІ:
…ДОМСТВАМИ

…е ні для кого вже … Ведеться спішна … до друкування …люти. Це теж ні …е секрет. А полі…ент цього повідо… …зв'язку з підписан… державної угоди в …акий. Росія займа… …облемою власних … і зайнялася цим …раніше, ніж Укра…ого ж Держбанк … перейшов під …ю Росії, деякий …е дає на Україну …вої готівки. А тим … на полицях мага…аїни цілковита по…нестримне зростан…анцевих доходів у …вело до масових …осіян на ринки Ук…аїни, втім, у Росії …пущені, хоча до …ище експортується …-факто.

…олодимир Пилип…лександр Савченко …ся з Японії, де … зустріч з провід…омістами, фінанси… банкірами «великої …ни передали авто…умку: купони вря…країнський ринок … на три-чотири мі…тракт з «Канадієн … підписання якого …ся з вини Кабіне…мозі буде забезпе…аїну готівкою. До… українсько-канад… для виробництва … Україні: спочатку …ового не перерахо…ші, а коли це ста… загрузли в Моск…одимир Борисовсь… я спитав: що ро… якщо терміново …е забезпечити гро…ір, спокійно відка…а Х допоможе. Ві…влення на друку…їнської валюти.

…купони, потім — …ші, які друкувати…фірма, а потім, па…інша? Дивна лю…ету до фірми Х. …може обернутися …нас, важко перед… …о речі, запропоно…ександром Савчен…одику визначення …онів по відношен…бованця не прийня… буде ВСТАНОВ…СЬ. Пам'ятаєте: …» друкують курс …я, а чорний ринок … диктує…

… вводяться купони, …урсом і що з того …даруйте, не знаю. … до 2 січня…

… ПАРИШКУРА.

…нка

…РУНОК
…КИ

…а. Як відомо, Сер… з німецьким олім…спортивним клубом …нтракт.

…ський чемпіон до… один благородний … свого портрета. А …бисто донеччани ма…ожливість зустріти… у березні наступ… — на третіх між… змаганнях «Майст…ни», що за тради…водяться в Донець…

…Юрій ДОЦЕНКО.

Телеграфним рядком з Полтави

РУХ СВЯТКУЄ НОВОСІЛЛЯ

Згідно з рішенням Лохвицького райвиконкому районний організації НРУ виділено «офіс» — кімнату № 6 у приміщенні Держстраху. У такий спосіб виконком виконав один з пунктів резолюції форуму інтелігенції району.

САМОТНЯ ГАЗЕТА БАЖАЄ ПОЗНАЙОМИТИСЬ

Ще донедавна одне з найпопулярніших видань області газета «Молода громада» («Комсомолець Полтавщини») залишалася без редактора. Старий пішов, а нового знайти не можуть. Це й змусило колектив оголосити конкурс.

І В СНІГ, І В ДОЩ

зігріє котелевських керівників споживчої кооперації норкова шапка, яка стала своєрідною уніформою. Як з'ясувала міліція, завмаг Н. Листопад реалізовувала омріяні шапки так: три — голові споживчого товариства і по одній — трьом товарознавцям, завмагу, бухгалтеру та головному бухгалтеру, касиру і ще двом ревізорам. Ніби нікого не забула…

СМЕРТЬ ПЕРЕД ПРИСЯГОЮ

Жителі села Писарівки обурені роботою призовних комісій. Один з юнаків, який успішно пройшов таку комісію і одержав свідчення «здоровий», помер у батьківському дворі. З'ясувалося, що і серце в нього було слабке, і кров'яний тиск надто високий. Та не помітили цього медики ані районної, ані обласної медкомісій.

ОГОЛОСИЛИ СТРАЙК

учителі Гребінківського району. На позачерговій конференції наводилися такі факти: у районі не зведено жодного приміщення школи за типовим проектом, у Майорщинській середній школі температура у класах лише 6 градусів тепла, у Мар'янівську ще й досі не завезли палива, у міській середній № 3 з жахом чекають повторення вінницької трагедії, коли завалився шкільний туалет. Педагогів підтримують медики, в яких страйкком розпочав підготовчу роботу.

…І ГОЛОДОВКУ

Робітник полтавського заводу «Кіммаш» Д. оголосив голодовку. Причина — терор з боку колишньої дружини та її коханця.

Григорій ГРИНЬ.

Усьо чотко!

ДОЇЗДИЛИСЯ

Цілий місяць чергувала біля залізничних кас сім'я Маловських із сусідами, аби придбати квитки на поїзд Ковель — Хелм. І вичергували. У тринадцятий вагон. Не гадали люди, що недобра слава цієї цифри підтвердиться їхніми поневіряннями. Даремно. Бо, як з'ясувалося, касирки С. Єфлєєва та В. Шилова продали їм квитки у два купе для польських провідників, до того ж по два квитки на одне місце.

Провідники довго не церемонилися і пасажирам довелося до кінцевої зупинки їхати у коридорі.

Леонід ОСАУЛЕНКО.
Волинська область.

НЕ ДЕШЕВШЕ СИДІТИ ВДОМА

До речі

Відтоді, як Ради народних депутатів прикордонних областей України ухвалили рішення не пропускати у напрямку кордону приватні автомашини із «чужими» номерами, становище з придбанням квитків на поїзди до Польщі стало катастрофічним. Для «запобігання спекуляції» цими квитками спочатку керівництво Міністерства шляхів видало розпорядження продавати квитки громадянам із зазначенням прізвища. Причому прізвище обов'язково мало бути написаним рукою касира і відповідати прізвищу пасажира (це контролювали провідники при посадці). Виникало багато ексцесів. Та на цьому не зупинилися. Нещодавно продаж квитків за кордон взагалі був «заморожений». Пояснюють такий крок керівники центру великою заборгованістю залізниці перед іноземними партнерами.

Тому й бачимо біля залізничних кас велику кількість людей із пришпиленими табличками, як на фотографії.

Із нашим керівництвом залізниці зустрітися не вдалося — деякі телефони не відповідали впродовж тиж… а при спробі з'ясувати …цію «яв…чм порядк… нікого, … добре обізнаних, але мовчазних секретарок, на місці не виявилося.

Тим часом, як стало відомо з добре поінформованих джерел, нинішня ціна квитка «на Польщу» становить від 50 до 70 доларів США (у провідників, по знайомству, чи як домовитесь). «За великим блатом» з касирами чи кимось із тих, хто має доступ до квитків, вам зроблять і за 20 доларів, але то — за **дуже** великим блатом.

Отже, продаж квитків за валюту розпочався стихійно … задовго до …го року. …льки ця валюта вже ніколи не надійде до державних кас для погашення боргів залізниці.

Чи варто ж платити таку суму за один квиток? Адже ціна одного долара на «чорному ринку» вже сягнула 11 …рбова… Варто, кажу… обізнані люди. За одну поїздку на три дні можна привезти від 50 до 100 доларів, залежно від кількості та якості проданих полякам товарів.

Власна інформація «ГУ».

Коротко

ПАМ'ЯТНИК ВСТАНОВЛЕНО ВДРУГЕ

У Зашкові Львівської області вдруге встановлено пам'ятник лідеру ОУН, полковнику Євгену Коновальцю. Нагадаємо, що перший пам'ятник не простояв і місяця — його у липні минулого року було підірвано невідомими. Поруч з пам'ятником, у родинній хаті Коновальців, відкрито музей.

СОЛДАТИ ХРИСТА У ЛЬВОВІ

Зареєстровано українську релігійну філію міжнародного християнського руху «Армія спасіння». Солдати Христа збираються звернутися до Верховної Ради України з проханням надати «Армії спасіння» офіційний статус благодійної організації.

«Республіка».

В ОТЧОМУ КРАЇ

Уперше

Як тільки стало відомо, що Україна здобула статус незалежної суверенної держави, генеральний директор Слов'янської євангелійської місії у Франції В. Капітанюк вирішив відвідати землю своїх батьків. Ще в двадцяті роки вони залишили Волинь і оселилися в Канаді, де й народився Вільям.

— З 1952 року я живу у Франції,— розповів під час зустрічі в Луцьку пан Капітанюк.— Але з юних літ мені на серці лежить Україна, зігріта пам'яттю батьків, їхньою мовою, якою я теж добре володію. Молодша сестра моєї мами Василина живе на Волині, і я відвідав село, де зустрівся з родичами. Бачив народ, що хоче волі й добра, але якому тяжко живеться. Радію, що Україна стала на шлях відродження духовності, тож хочу допомогти їй у цьому.

Вільям Капітанюк сказав, що має намір завезти на Волинь сучасні друкарські машини і випускати літературу християнського змісту. Знайшов спільну мову з керівниками міста й області, які для цієї справи вже виділили приміщення в Луцьку. На друкарському комплексі вартістю близько двох мільйонів доларів друкуватиметься щомісяця 75—80 тисяч примірників книг у чотирьох кольорах. Є також домовленість, що на цьому устаткуванні видаватиметься літературно-мистецький ілюстрований часопис «Волинь».

Богдан БЕРЕКЕТА.
Луцьк.

Навколомистецькі новини

МАЛЮЮТЬ, ЯК У К…

Понад 250 робіт різних жанрів представлено на першій виставці-продажу гільдії художників кіно України у виставочному залі на Червоноармійській у Києві.

В експозиції — живопис, графіка, прикладне мистецтво, історичний костюм. Поряд з відомими — Раковським, Вдовиченком, Яськом, Пономаренком та іншими вперше виставлені твори молодих. Чотири роботи молодого художника Бржестовського-молодшого поїдуть у Че… хію, а… форні… типлін…

Є н… не ста… для х…

Киї…

«Я ВАМ НЕ СКАЖУ ЗА ВСЮ О…

Репліка

У статті «Одесса: языковые баталии» (ж. «Огонек», № 48 н. р.) Олена Риковцева спалює україномовні мости свого рідного міста з легкістю, що може здатися навіть заздрісною. Коли б не одна обставина. Автор — філолог за освітою, про це вона обмовилася в комсомольсько-молодечому запалі, згадавши, як в університеті їй нав'язували квитки на відвідування українського драматичного театру в Одесі.

А між тим слово філолог походить від двох грецьких: від філео — люблю і логос — слово. Тобто професія ця передбачає шанобливе ставлення, звісно, до культури і до слова, мовленого будь-яким народом. А тим більше до мови народу, на землі якого живеш і з яким, як можна зрозуміти із статті, О. Риковцеву пов'язує більше ніж просто журналістська робота. Власне, це природна риса культурної людини — поважати людей іншої національності, постаратися пізнати їх життя, побут.

Але про культуру наразі якось навіть незручно говорити. Потрібен перекладач. Хоча б для того, щоб розтлумачив фразу, в якій ідеться про те, що Народній Раді потрібна була незалежна Україна, і вона її одержала: «Получила «на халяву», за чужой счет…». О. Риковцева демонструє етимологічне багатство тієї російської мови, яку вона, через свою філологічну пристрасть, зуміла освоїти. І, власне кажучи, таку мову автор нав'язує Одесі. Але це недозволений прийом. Бо Одеса володіє таким мовним багатством, яким захоплюється кожний. Проте доводиться констатувати, що російську це нагадує приблизно так, як американська — англійську. И усе одно, ми любимо Одесу.

Тим більше, гадаємо, Одеса сама розбереться, якою мовою … тися.

Що… док, г… пки р… недос… через … ців… автора… дивни… цію п… Украї… надзв… ним п… Та хі… факти… ви (р… ня ін… ніби м… довіль… штою, … раїні, … розвит… на тер… відрод… Одесі, … проти… ступає… менти… — це…

ВПЛИВАЄ «РАДЯНСЬКА ПРО…

Розвиток політичних подій у колишньому Радянському Союзі справляє безпосередній вплив на стан справ на світових ринках. Чутки про можливу відставку Михайла Горбачова похитнули позиції німецької марки, від чого відразу виграв долар США — його курс дещо підвищився. Проте останні статистичні дані, опубліковані в США, свідчать про те, що американська економіка, як і раніше, в занепаді і надій на її швидке оздоровлення в американців поки що небагато. Адміністрація Буша і досі не вжила ніяких заходів, щоб допомогти економіці вийти з кризи.

В Європі клімат для бізнесу трохи тепліший. Певною мірою позитивний вплив на західні біржі мали результати наради країн європейського «Спільного ринку». На всіх провідних біржах акції пішли вгору. Ціна золота знову впала, що пов'язано передусім з проясненням «радянської проблеми». І з тим, що уряди західних держав переорієнтувалися з Горбачова на Єльцина і що саме останній тепер визначатиме політику експорту дорогоцінних металів.

Біржові новини

У Нью-Йорку за тиждень показник стану ринку акцій, відомий як індекс Доу-Джонса, майже не змінився, долар США ослаб щодо німецької марки на півтора пфеніга.

В Токіо на ринку акцій за тиждень мав місце відчутний спад — три відсотки, японська ієна ослабла проти євровалют: 100 ієн міняли на 122 пфеніги німецької марки.

На Лондонській біржі акції стрибнули на 43 пункти вгору, за тиждень піднесення становило майже відсоток. Акції компанії «Брітіш телеком» підвищилися на 13 відсотків після того, як її було приватизовано. Вчора за один фунт давали 181 цент долара США, а також д… пфеніг… тувало… (31 г).

У П… на 26 … наполе… ків.

У М… фондо… невели… ри пу… подеш… відсот… була … речі, … швейц…

Дещ… чувало… четвер… два ві… вав 56…

Пше… ринку… на 38… бушел… світов… ко 80, … (159 лі…

Сева…

Прог…

«ЧЕ…

Голо… ної Ра… Іван Г… міністр… рисі Х… обгрун… веденн… тивалю… нівцях … позито… чий тв… популя… ходу. А… влади … ни, ви… себе н…ністеро… рішенн… «Черво… тримку…

Вас…
Чер…

ГОЛОС України

...ми поневіряннями. ...Бо, як з'ясувало- ...и С. Єфлєєва та ... продали їм квит- ...купе для польсь- ...ників, до того ж ...тки на одне місце. ...ики довго не цере- ...і пасажирам дове- ...кінцевої зупинки ...ридорі.

...д ОСАУЛЕНКО.
...ка область.

...ШЕ ...ОМА

...и впродовж тиж- ... спробі з'ясувати ... «яв... ...чм поряд- ...о, ... добре обіз- ...е мовчазних секре- ...місці не виявилося. ...ом, як стало відо- ...е поінформованих ...инішня ціна квитка ...цу» становить від ... доларів США (у ...в, по знайомству, ...мовитесь). «За ве- ...атом» з касирами ... із тих, хто має до- ...итків, вам зроблять ...оларів, але то — ...великим блатом. ...продаж квитків за ...озпочався стихійно ...о до ...ого року. ... валют... вже ні- ...надійде до держав- ...ля погашення бор- ...іці.

...о ж платити таку ...один квиток? Адже ...о долара на «чор- ...ку» ...же сягнула ...ва... Варто, ка- ...нан... люди. За од- ...у на три дні мож- ...ти від 50 до 100 ...залежно від кіль- ...кості проданих по- ...арів.

...сна інформація ...».

...о

...ВДРУГЕ

...встановлено пам'ят- ...новальцю. Нагадає- ... місяця — його у ...відомими. Поруч з ...ів, відкрито музей.

...ВОВІ

...філію міжнародного ... Солдати Христа ...и України з прохан- ... статус благодійної

«Республіка».

В ОТЧОМУ КРАЇ

Уперше

Як тільки стало відомо, що Україна здобула статус незалежної суверенної держави, генеральний директор Слов'янської євангелійської місії у Франції В. Капітанюк вирішив відвідати землю своїх батьків. Ще в двадцяті роки вони залишили Волинь і оселилися в Канаді, де й народився Вільям.

— З 1952 року я живу у Франції,— розповів під час зустрічі в Луцьку пан Капітанюк.— Але з юних літ мені на серці лежить Україна, зігріта пам'яттю батьків, їхньою мовою, якою я теж добре володію. Молодша сестра моєї мами Василина живе на Волині, і я відвідав село, де зустрівся з родичами. Бачив народ, що хоче волі й добра, але якому тяжко живеться. Радію, що Україна стала на шлях відродження духовності, тож хочу допомогти їй у цьому.

Вільям Капітанюк сказав, що має намір завезти на Волинь сучасні друкарські машини і випускати літературу християнського змісту. Знайшов спільну мову з керівниками міста й області, які для цієї справи вже виділили приміщення в Луцьку. На друкарському комплексі вартістю близько двох мільйонів доларів друкуватиметься щомісяця 75—80 тисяч примірників книг у чотирьох кольорах. Є також домовленість, що на цьому устаткуванні видаватиметься літературно-мистецький ілюстрований часопис «Волинь».

Богдан БЕРЕКЕТА.
Луцьк.

Пропозиція

ДЕ ЦВІСТИ «ЧЕРВОНІЙ РУТІ»?

Голова Чернівецької обласної Ради народних депутатів Іван Гнатишин надіслав листа міністру культури України Ларисі Хоролець. У ньому він обгрунтував доцільність проведення Всеукраїнського фестивалю «Червона рута» у Чернівцях — на батьківщині композитора Володимира Івасюка, чий твір став візиткою цього популярного мистецького заходу. Адже, на думку місцевої влади і громадськості Буковини, визнана модель фестивалю себе не виправдала. Якщо міністерство прийме позитивне рішення, область гарантує «Червоній руті» всіляку підтримку.

Василь БОКОМСЬКИЙ.
Чернівецька область.

О, люди, люди!

КОНТУЗИЛИ ХЛІБИНОЮ

Удар паляницею по голові змусив пенсіонера К. залишити чергу і прихилитися до стіни, щоб дійти до тями. Сталося це під час бійки за хліб у центрі міста, навпро ти готелю «Київ».

Ось уже кілька днів нестача хліба лихоманить «житницю України», як колись називали Кіровоградщину. І не вина в цьому хліборобів, адже вони виростили непоганий врожай. Причина інша — брак пального. Немає його — стоять борошновози, немає борошна — «прогулюють» пекарні. Та й розвозити нічим.

Бензинова криза болюче вдарила і по пасажирському транспорту, роботі станції швидкої допомоги, інших служб багатолюдного міста.

Микола ВОЛОК.
Кіровоград.

Пригода

З КАРАБІНОМ НА ФАЗАНА

Сталося так, що голова Херсонської обласної ради Українського товариства мисливців та рибалок Анатолій Самборський розширив зону полювання. У великому азарті, але цілком свідомо «заблукав» аж на територію Чорноморського заповідника, де і відстріляв дичину. Гуску та фазана «присудив» не якоюсь там допотопною рушничкою, а армійським карабіном.

На превеликий подив Анатолія Михайловича, йому довелося давати пояснення. Керівництво об'єднання «Херсонліс» зажадало відшкодувати збитки. Високопоставленого браконьєра позбавлено права полювати на три роки. Одне тільки залишається нез'ясованим: звідки в нього карабін?

Іван КАЛИНИЧЕНКО.
Херсонська область.

Мал. Сергія ФЕДЬКА.

Навколомистецькі новини

МАЛЮЮТЬ, ЯК У КІНО

Понад 250 робіт різних жанрів представлено на першій виставці-продажу гільдії художників кіно України у виставочному залі на Червоноармійській у Києві.

В експозиції — живопис, графіка, прикладне мистецтво, історичний костюм. Поряд з відомими — Раковським, Вдовиченком, Яськом, Пономаренком та іншими вперше виставлені твори молодих. Чотири роботи молодого художника Бржестовського-молодшого поїдуть у Чехію, а Лаврової — у Каліфорнію. Виставилися й мультиплікатори.

Є надія, що виставка стане стабільною підтримкою для художників України.

Лариса НУЖНА.
Київ.

Отакої!

ЯК ЛУСНУВ ПАН

У Первомайську на одному з мітингів представники міськради ветеранів зачитали лист пана Яреми, який від імені Львівського студентського братства повідомив про сваволю В. Чорновола в Галичині. Тезка львівського «губернатора», первомайський журналіст В. Олійник провів приватне розслідування і встановив, що лист зі Львова був фальшивим. Ніякого пана Яреми в студбратстві не існує. Та й сама ця організація не відчуває братських почуттів до ветеранських спілок і абсолютно не бажає з ними листуватися.

«СХІД».
Луганська область.

«Я ВАМ НЕ СКАЖУ ЗА ВСЮ ОДЕССУ...»

Репліка

У статті «Одесса: языковые баталии» (ж. «Огонек», № 48 н. р.) Олена Риковцева спалює україномовні мости свого рідного міста з легкістю, що може здатися навіть заздрісною. Коли б не одна обставина. Автор — філолог за освітою, про це вона обмовилася в комсомольсько-молодечому запалі, згадавши, як в університеті їй нав'язували квитки на відвідування українського драматичного театру в Одесі.

А між тим слово філолог походить від двох грецьких: від філео — люблю і логос — слово. Тобто професія ця передбачає шанобливе ставлення, звісно, до культури і до слова, мовленого будьяким народом. А тим більше до мови народу, на землі якого живеш і з яким, як можна зрозуміти із статті, О. Риковцеву пов'язує більше ніж просто журналістська робота. Власне, це природна риса культурної людини — поважати людей іншої національності, постаратися пізнати їх життя, побут.

Але про культуру наразі нехай навіть незручно говорити. Потрібен перекладач. Хоча б для того, щоб розтлумачив фразу, в якій ідеться про те, що Народній Раді потрібна була незалежна Україна, і вона її одержала: «Получила «на халяву», за чужой счет...». О. Риковцева демонструє етимологічне багатство тієї російської мови, яку вона, через свою філологічну пристрасть, зуміла освоїти. І, власне кажучи, таку мову автор нав'язує Одесі. Але це недозволений прийом. Бо Одеса володіє таким мовним багатством, яким захоплюється кожний. Проте доводиться констатувати, що російську це нагадує приблизно так, як американська — англійську. Й усе одно, ми любимо Одесу.

Тим більше, гадаємо, Одеса сама розбереться, якою мовою їй краще спілкуватися.

Щодо політичних підкладок, гнівного засудження купки рухівців і оплакування недосвідчених інтелігентів через демарші тих же рухівців... Усе це в трактуванні автора має, м'яко кажучи, дивний вигляд. Так, Декларацію прав і свобод людини в Україні ще не прийнято. Це надважливий документ, і над ним працює Верховна Рада. Та хіба можна гіпотетичні факти про утиск однієї мови (російської) і нав'язування іншої (української), що ніби мають місце в Одесі, так довільно трактувати? Є, зрештою, Закон про мови в Україні, і він гарантує вільний розвиток усіх наявних мов на території держави. Щодо відродження української в Одесі, і не тільки в Одесі, проти чого так гарячково виступає автор, то тут аргументи зайві. Державна мова — це є державна мова.

Людмила БАРАНЕВИЧ.

Кримінальна хроніка

ПОВЕРНЕННЯ БЛУДНОГО МАНЬЯКА

Злочинниця-маньяка, який обирав своїми жертвами одиноких жінок у лісових насадженнях Житомирщини і про якого так довго писали житомирські газети, знову повернено до тюрми. Втік він, виявивши неабияку винахідливість,— заховався у машині, яка вивозила фекалії. «Джентльмена» затримали на квартирі у його... коханки.

Юрій АНИСИМОВ.
Житомир.

ВПЛИВАЄ «РАДЯНСЬКА ПРОБЛЕМА»

Біржові новини

Розвиток політичних подій у колишньому Радянському Союзі справляє безпосередній вплив на стан справ на світових ринках. Чутки про можливу відставку Михайла Горбачова похитнули позиції німецької марки, від чого відразу виграв долар США — його курс дещо підвищився. Проте останні статистичні дані, опубліковані в США, свідчать про те, що американська економіка, як і раніше, в занепаді і надій на її швидке оздоровлення в американців поки що небагато. Адміністрація Буша і досі не вжила ніяких заходів, щоб допомогти економіці вийти з кризи.

В Європі клімат для бізнесу трохи тепліший. Певною мірою позитивний вплив на західні біржі мали результати наради країн європейського «Спільного ринку». На всіх провідних біржах акції пішли вгору. Ціна золота знову впала, що пов'язано передусім з проясненням «радянської проблеми». І з тим, що уряди західних держав переорієнтувалися з Горбачова на Єльцина і що саме останній тепер визначатиме політику експорту дорогоцінних металів.

У Нью-Йорку за тиждень показник стану ринку акцій, відомий як індекс Доу-Джонса, майже не змінився, долар США ослаб щодо німецької марки на півтора пфеніга.

В Токіо на ринку акцій за тиждень мав місце відчутний спад — три відсотки, японська ієна ослабла проти євровалют: 100 ієн міняли на 122 пфеніги німецької марки.

На Лондонській біржі акції стрибнули на 43 пункти вгору, за тиждень піднесення становило майже відсоток. Акції компанії «Брітіш телеком» підвищилися на 13 відсотків після того, як її було приватизовано. Вчора за один фунт давали 181 цент долара США, а також дві німецькі марки 86 пфенігів. Золото в Лондоні коштувало 366 доларів за унцію (31 г).

У Парижі акції підскочили на 26 пунктів, а золота монета наполеондор — до 370 франків.

У Мілані піднесення на фондовій біржі було порівняно невеликим — всього на чотири пункти, за тиждень акції подешевшали майже на три відсотки. Така сама картина була і в Цюріху, де долар, до речі, коштував 139 сантимів швейцарського франка.

Дещо більше оптимізму відчувалося в Амстердамі, де в четвер акції зросли майже на два відсотки, а гульден коштував 56 центів долара США.

Пшениця на чикагському ринку останніми днями «тягне» на 380 центів долара США за бушель (35 літрів), нафта на світових ринках коштує близько 80,5 долара США за барель (159 літрів).

Олег ЛЕУС.
Севастополь.

ПОГОДА

19 та 20 грудня на Україні переважатиме хмарна погода, часом невеликі опади, місцями туман, слабка ожеледь. Сьогодні на півдні та сході республіки без опадів. Вітер південно-східний з переходом на південно-західний, 7—12, в Карпатах пориви 15—20 метрів на секунду. Температура сьогодні вдень від 1 морозу до 4 градусів тепла. 20 грудня вночі від 3 морозу до 3 тепла, вдень 1—7 градусів тепла.

По Києву та області сьогодні вдень місцями невеликі опади. Вітер південно-східний, 7—12 метрів на секунду. Температура від 1 морозу до 4 градусів тепла.

Фото Ігоря ТИМЧИШИНА.

Чергова по випуску новин Людмила БАРАНЕВИЧ. Тел. 441-86-20

ХТО ЗАХИЩАТИМЕ СЕЛЯН

Актуальне інтерв'ю

«Формування цивілізованих відносин на ринку сільськогосподарської продукції залежить від бірж», — вважає президент Украгропромбіржі доцент Віктор Тимченко.

— Кількістю бірж нині нікого не здивуєш. Усі торгують усім. Чим торгуватиме ваша біржа?

— Як свідчить досвід, на базах Агропромсервісу є багато матеріальних цінностей, що лежать без діла. Тому Агротехсервіс, Мінсільгосп, Мінлісгосп, Національна корпорація сільськомашинобудівних підприємств, об'єднання «Ленінська кузня», колгоспи та радгоспи — загалом 49 організацій-замовників утворили цю біржу.

Біржа має статутний капітал 27 мільйонів карбованців. Це дало змогу вже 26 грудня провести перші торги. Буде складно, це напевне, але ми одразу розраховуємо на успіх.

— Агропромбіржа — конкурент державі?

— На сьогодні ми не вважаємо за потрібне конкурувати з державними організаціями. До нас має надходити продукція, не включена в держзамовлення або та, яка йде понадпланово. Ми ставимо за мету встановлення паритету цін між сільгосппродукцією та промисловими товарами. Сьогодні склалася така ситуація, коли в найгіршому становищі опинилися колгоспи, радгоспи, фермери. Вони майже зовсім не відчувають ситуацію на ринку, і тому часто-густо стають жертвами некоректних дій партнерів.

— Чи не буде це монополізмом?

— Ні. Ми кажемо, що ваше право купувати-продавати кому завгодно. Проте бажано, щоб усе це робилось через нашу біржу, яка не дозволить вас обдурити. Для того, щоб брати участь у торгах, зовсім не обов'язково їхати в Київ, адже наші відділення є в кожному обласному центрі. До того ж, ми робимо це з найбільшою вигодою для клієнта — наш комісійний збір усього дві десяті відсотка.

— Якими ви бачите свої відносини з іншими державами?

— Ми — прибічники жорсткої політики в плані реалізації нашої продукції за межі України. Сьогодні ситуація така, що в Росії «відпустили» ціни, та й у інших республіках також. Тому наші взаємини мають бути економічно вигідними. Для цього наша біржа повинна отримати Генеральну Ліцензію та квоти на реалізацію продукції, проте з умовою, що натомість закуплятиметься продукція необхідна Україні — нафта, ліс...

— Проте, чи буде здатна наша продукція конкурувати з аналогічною з розвинених країн? Чи є сенс для нас у переході до світових цін, як про це кажуть російські лідери?

— Наша продукція вже сьогодні за багатьма параметрами є конкурентноздатною, на рівні світових стандартів. А якщо ми впритул займатимемося проблемами села, технологією, то за 2—3 роки зможемо диктувати свої умови. Як Заходу, так і Сходу. Нещодавно на запрошення президента Гамбурзької біржі я був у них у гостях і вони казали, що відверто побоюються нашого виходу на світовий ринок. Коли виникають труднощі з експортом сільгосппродуктів з Угорщини та Польщі, то що буде, коли вийдемо ми?

— А коли ж вийдете на світовий ринок?

— Я проти поспіху. Адже ми маємо, для початку, вийти на світовий рівень виробництва продукції. А крім того, спочатку треба наситити власний український ринок, а вже потім думати про інше. Уявіть собі, ми сьогодні навіть не в змозі підрахувати куди і скільки за межі України вивозиться продукції села. Справа ліцензування вкрай занедбана. Кабінет міністрів робить нерозважливі кроки, які загострюють і без того складну ситуацію.

— Отже, ваша біржа починає брати владу. Щоб ви хотіли сказати виробникам сільгосппродукції?

— Дякуючи «ГУ» за можливість виступити, хочу заявити ось про що.

Перше. Ми хочемо, щоб виробники зрозуміли: біржа призначена саме для них. Вона повинна захищати їхні інтереси. Наша позиція: не село просить, а до селянина приходять з необхідною для нього продукцією.

Друге. Досить селу ходити і просити. У ваших руках, селяни, сьогодні 60—70 відсотків ресурсів для готової продукції. Ідіть до нас і виставляйте на продаж товар лише за тієї умови, коли вам запропонують необхідне для вас.

Третє. Ми просимо лише про те, щоб мати змогу реалізувати всі види угод на нашій біржі. Це заслін спекуляції та безконтрольному грабунку села. Коли уряд стане на це, то ми зробимо все для піднятгя життєвого рівня селян.

Вів інтерв'ю **Євген ТУР.**

МІСЦЕВІ «ЗАКОННИКИ»

Лист селян до Президента України з коментарями нашого кореспондента

Чеховський Ваня Жуков писав листа «на деревню дедушке», а ось тепер мешканці села Бузівки Магдалинівського району Андрій Ланний, Сергій та Тетяна Овсієнки, Василь і Марія Бандаренки, Микола і Олена Добровольські, Володимир Вергун, Анатолій Бондар, Олександр Болюбаш та Віктор Заморін з сином Юрієм — у столицю, в Київ, Президентові...

«Першого листопада цього року народні депутати України гаряче обговорювали довгожданий Закон про фермерство і селянські господарства, вселяючи великі надії,— йдеться у листі селян.—Але того ж дня у Бузівці бажаючим одержати землю вкотре сказали «зась»! Вкотре у нас відверто, безсоромно і безкарно в зародку душать земельну реформу. Душать свідомо, організовано й послідовно...»

У Магдалинівському районі справді відбувається щось винятковe. Ще ранньої весни тут прийнято рішення райвиконкому про виділення землі для заснування селянських (фермерських) господарств. Однак досі жоден з 30 селян не має юридичних документів на землю. Усе літо люди чекали наділів і ось тепер залишилися з облизнем.

Ситуацію пояснить витяг з листа, якого бузівці адресують Президенту: «Торік на тисячі гектарів колгосп «Перше травня» не зібрав кукурудзу, кормові буряки і ячмінь. На вимогу прокурора району Олександра Легути та депутата обласної Ради В'ячеслава Шабашова сесія районної Ради мала вилучити ці гектари на користь фермерів. Але депутат райради Володимир Холодний сказав, що «нам Верховна Рада не указ». Мовляв, у своєму районі ми самі собі «законники». Його дружно підтримали колеги, серед яких дві третини — голови колгоспів та агропромівські чиновники різних рівнів».

Може, в цьому й полягає «заковика»?

Микола НЕЧИПОРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Дніпропетровська область.

50 ГЕКТАРІВ — ОФІЦЕРАМ

Нове фермерське господарство у селищі Павлиш заснували офіцери Радянської Армії. Тепер, звичайно, колишні. А ще рік тому, приїхавши у відпустку додому, зустрілись А. Погрібний та В. Томило, поговорили і вирішили змінити професію — стати хліборобами. Порадилися із сім'ями, заручились їх підтримкою, написали рапорти на звільнення.

Голова місцевого колгоспу імені Комінтерну А. Рєзнік пішов назустріч колишнім військовим. Для фермерського господарства віддали 50 гектарів землі, придбали для відгодівлі сотню бичків. Допомогли й приміщенням, щоб їх розмістити, доки нові хазяї не збудують власне. Нинішньої осені засіяли своє поле колишні офіцери озимим ячменем.

Микола ВОЛОК,
власний кореспондент «Голосу України».
Кіровоградська область.

НЕ ДОЧЕКАВСЯ...

Два роки Павло Мокрицький був орендарем в колгоспі імені Комінтерну на Київщині. Щороку відгодовував до 100 свиней. Більше не хоче — набридло бути жебраком, вічним прохачем в голови колгоспу. «Голова тільки красиво говорить, а я більше року чекав трактора, щоб гній з подвір'я вивезти...» А коли захворіли поросята, ветлікар колгоспу сказав, як відрізав: «Хай передохнуть, а не лікуватиму». Поросят, які не загинули, Павло Степанович здав, а для себе зробив висновок: ні орендарі, ні фермери нікому тут не потрібні! Ото й уся історія.

Сергій КОВАЛЬЧУК.

РОЗПЛАТИЛИСЯ ОБІЦЯНКАМИ...

Ідея зайнятись виробництвом сільськогосподарської продукції на власній землі зародилась у нашій сім'ї ще тоді, коли прийняли союзний Закон про землю. Але не було республіканського, тому довелося зачекати до весни нинішнього року. Ось тоді я остаточно вирішив добровільно залишити посаду директора будинку-інтернату для інвалідів і зайнятись сільським господарством. Написав заяву на сесію районної Ради, в якій просив виділити мені 20 гектарів ріллі та 15 гектарів сінокосів. Але в підготовленому ще до сесії рішенні було зазначено, що мені виділяється 8 гектарів орних земель. Із чотирьох заяв, що розглядалися, автори трьох просили виділити їм по 50 гектарів і теж одержали по 8.

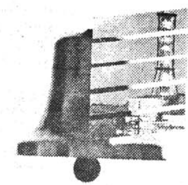
Земельну реформу в районі почали проводити так, щоб землю ніхто не захотів узяти. До земель запасу, переданих у розпорядження сільської Ради, віддали не окремі поля, а ділянки. Причому відрізали гірші клаптики і в різних місцях. Як кажуть, на тобі, Боже, що мені не гоже. Хочеш — бери, не хочеш — можеш відмовлятися, ніхто ж не примушує.

Найбільші труднощі склалися з реалізацією вже готової продукції. Зібраний на зерно овес довелося здати на Менський комбікормовий завод по 200 карбованців за тонну. Ціни низькі, але не було змоги якісно очистити зерно після збирання. Ще важче — з гречкою. Після того, як я її зібрав та очистив, звернувся до директора Корюківського хлібоприймального підприємства В. Бурого, але дістав негативну відповідь: мовляв, вісім тонн їм не потрібні, і порадив відвезти до Мени. Але ж у мене немає особистого транспорту та й не вірю, щоб у нашому районі гречка не згодилася. Проте робити нічого, довелося гречку переробити на крупу. Після кількох відвідувань райкоопзаготпрому її все ж таки прийняли. Загалом із свого господарства продав державі 7,5 тонни вівса, 1606 кілограмів гречаної крупи, 746 кілограмів меду, 500 кілограмів картоплі, 4300 кілограмів столових буряків. А натомість дістав самі обіцянки.

До нового року залишилось небагато часу. А в мене майже немає надії на те, що все-таки одержу трактор, який обіцяють виділити цілий рік. Продукцію здав за державними цінами 1991 року, а трактор, якщо виділять, доведеться купувати, напевне, за вільними цінами.

Тож питання про розвиток селянських господарств обговорюються на різних рівнях. Приймаються рішення, але ніхто їх не думає виконувати.

Анатолій ІСАЄНКО,
фермер.
Козилівка Корюківського району Чернігівської області.

ОЛЕКСАНДРУ НАУМОВУ ПОБЛИЗУ ЗРУЙНОВАНОГО ЧОРНОБИЛЬСЬКОГО РЕАКТОРА ДОВЕЛОСЬ ПРАЦЮВАТИ НЕВДОВЗІ ПІСЛЯ ВИБУХУ. ВАЛЕРІЙ СЛИМБОРСЬКИЙ ТЕЖ ПЕРЕБУВАВ У ЗОНІ БІЛЬШЕ РОКУ. НИНІ ВОНИ — СТАРШІ ІНСПЕКТОРИ ВІДДІЛУ АЕС МВС УКРАЇНИ.

ЧИ СОЛОДКО В ЗОНІ ПІД ПОГОНАМИ?

Неслужбові враження

Чергова зустріч з Чорнобильською зоною відбулась у полку патрульно-постової служби УВС Київської області, розташованому в селі Термахівка. Приїхали саме в обідній час і в полковій їдальні побачили... школярів.

— Діти Термахівської середньої школи харчуються у нас уже три роки, — розповідає завідуюча виробництвом Поліна Борисівна Галинова. — Командування полку й керівництво відділу робітничого постачання таким чином допомагають дітям, які потребують оздоровлення. Колись бліді й кволі, вони значно змінилися на краще. Сама я виховувалась у дитячому будинку, тому не можу без болю сприймати все це.

Надворі зустріли заступника командира полку капітана міліції С. Клюя. Він саме розповідав школярам про відеофільми, які вони зможуть подивитися. Спеціально для дітей їх «крутять» щовечора. Адже клуб у селі давно не працює...

Для знайомства з роботою полку майор П. Кравчук запропонував проїхати по зоні, завітати на КПП. Правда, нас попередили: «щось цікаве» трапляється не щодня.

Вирушили на міліцейському «УАЗі». Невдовзі біля майданчика відстою забрудненої техніки увагу офіцерів привернула вантажівка НВО «Прип'ять». З'ясувалося, що водій В. Ваулін за дорученням майстра, прихопивши пляшку горілки, прибув «вибивати» запчастини. Вважає: нічого протизаконного не вчинив. Мабуть, тому, що НВО «Прип'ять» не вперше добуває тут вузли й агрегати. Більше того, продає їх у зоні та за її межами.

П. Кравчук нагадав, що на КПП «Паришів» був затриманий «МАЗ», на якому намагалися вивезти передній і задній мости та окремі деталі від «Москвича», а також розібрану меблеву стінку. Все повернуто у могильник.

Ось іще зустріч. На дорозі — віз, на якому двоє старих, одягнених наполовину у військовий одяг. Віз також завалений ватянками, теплими штанами, іншою армійською амуніцією. Старі везуть усе це з колишнього місця розташування військової частини.

— Наближається зима, а одягти нічого. За п'ять років одіж зносилась, але до нас ніхто з товарами не приїздить...

Найчастіше з самоселами стикаються працівники міліції. Це вони дбають про хлібовозку, про швидку допомогу тощо.

КПП «Дитятки». Межа зони. Тут усе, як на справжньому кордоні — перевірка документів, контроль багажу. Доки в нашій державі існує дефіцит, потребу в товарах намагатимуться задовольнити в будь-який спосіб. Ось не зовсім тверезий водій відмовився показати свій багаж. Чинив опір працівникам міліції. В приміщенні КПП з'ясувалось: А. Хижняк віз у зону п'ять пляшок самогонки. Народилась друга дитина! На жаль, батьківська радість була зіпсована штрафом, виведенням із зони.

Прямуємо далі — на КПП «Вільча». На нього крім інших завдань покладено ще й захист нашого споживчого ринку. З митними справами все гаразд. Проблема в іншому: куди дівати забруднені вантажі, кому їх ховати, хто платитиме? Знов міліції доводиться брати на себе не притаманні їй функції.

Повертаємось, нарешті, на базу в Термахівку. Останній пункт нашої поїздки — село Діброва, ще за 900 метрів від зони. Воно теж має бути виселене. Розмовляємо з дітьми школи-інтернату. Їм тут хороше, все подобається. Тільки морозива й цукерок хочеться. Та звідки їм узятися?! Їхні батьки навіть найпотрібнішого не мають — житла. Тож і повернулись у зону. Як, наприклад, самоселка Є. Гончар з Ільїнців, що їх ми теж проїжджали. В Є. Гончар двоє дітей: менший — у школі-інтернаті, старший — інвалід дитинства. Давали їм колись дім, але взимку він так промерз, що іній виступив на стінах. Повернулися з чоловіком у своє село, працюють у відділі радіології та рекультивації НВО «Прип'ять». Щоправда, минулого року дали квартиру в Броварах, та де взяти меблі?

Живе в селі й мати-одиначка з п'ятимісячною дочкою. Малятко треба показувати лікарям, тож і доводиться їздити в чисту зону. Та якби тільки цим обмежувалися труднощі самоселів.

А в Ільїнцях їх багато. Здебільшого це пенсіонери, люди похилого віку. З самої землі їх кинули під самий дах багатоповерхівок, а там жити вони не змогли. Для декого спорудили будинки, які або розвалились, або підмокли, бо поставлені в заплавах, де ніхто не селився.

Тепер живуть за колючим дротом. Раз на тиждень приїздить автолавка. Та що вона може привезти в наш скрутний час? Тож і доводиться працівникам міліції «вибивати» автолавки, талони на цукор тощо. Комусь із самоселів потрібен лікар, комусь — дістатись Іванкова, бо пенсію не привозять. Буває, й поховати людину треба. А раптом — й викликати пожежників.

Втім, і міліція, і пожежники працюють фактично на ентузіазмі. За працю вони отримують менше, ніж рядовий робітник у зоні. Й вислуга йде без будь-яких коефіцієнтів.

А все могло б бути інакше, коли б уже почала діяти адміністрація зони й була прийнята Українська національна програма ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС та захисту населення республіки. І тоді машина з імпортними ліками, що після пожежі прибула з Центру радіаційної медицини, не була б зупинена перед ЧАЕС, яка охороняється батальйоном внутрішніх військ, підпорядкованим командуванню в Росії.

Валерій СЛИМБОРСЬКИЙ, Олександр НАУМОВ,
старші інспектори відділу АЕС МВС України.
Фото Олександра НАУМОВА.

МІЧЕНИЙ АТОМОМ ЛІС

Мабуть, усі газети й журнали світу обійшли фотографії хрестоподібної сосни, яка росла неподалік 4-го енергоблока Чорнобильської АЕС. Це дерево, як і тисячі інших з так званого «рудого» лісу, було не тільки очевидцем катастрофи, а й жертвою атомної трагедії. Але крім цього, і ота хрестоподібна сосна, і отой «рудий» ліс стали першими «ліквідаторами» наслідків аварії...

Тепер можна з певністю сказати: ліси України й Білорусі першими прийняли на себе ядерний удар і зменшили небезпеку для людей. Але ця самопожертва дорого обійшлася зеленим масивам. Найбільше постраждали вони в Житомирській, Київській, Рівненській та Чернігівській областях. Гамма-зйомка засвідчила: цезієм-137 у нашій республіці забруднено понад два мільйони гектарів лісів, з них 46 тисяч гектарів таких, що підлягають вилученню. Мало це чи багато? Ось деякі цифри. З лісокористування в зоні відчуження виведено 15 мільйонів кубічних метрів сироростучої деревини, загальна вартість якої в перерахунку на лісопродукцію становить понад 100 мільйонів карбованців (у цінах 1984 року).

Чорнобильська біда зачепила територію, де розміщено 66 лісогосподарських організацій — лісгоспзагів, лісокомбінатів, лісових дослідних та меліоративних станцій. Із небезпечної зони довелося переселити 1169 сімей працівників лісу, здійснити інші захисні заходи. І тепер це питання залишається одним з найважливіших. За даними Всесоюзного наукового центру радіаційної медицини, працівники лісу належать до критичних груп професій, вірогідність зовнішнього опромінення в них у півтора раза вища, ніж у інших.

Здоров'я людей — це головне. Але фахівці допомагають відроджуватися й міченому атомом лісу. Зокрема, тільки за 1989—1990 роки Мінлісгоспом України посаджено на землях, де забрудненість сягає 40 кюрі на квадратний кілометр, 9,6 тисячі гектарів лісових угідь.

Гіркий досвід, зокрема Рівненської і Волинської областей, свідчить, що харчова продукція лісів вимагає ретельного радіологічного контролю. Це ж стосується і пасовищ, заготівлі зеленої маси й сіна. Але хіба його можуть забезпечити ті п'ять радіологічних лабораторій, що є в системі Мінлісгоспу?

Не кращі справи і з станом контролю харчової продукції, зібраної в колгоспних та радгоспних лісах, а також у лісах Держдеревпрому України. Той вибірковий контроль, що здійснюється відомчими радіологічними підрозділами Міністерства сільського господарства і Міністерства охорони здоров'я, аж ніяк не може давати повної картини, перепинити шляхи надходження на прилавки чи столи споживачів забруднених радіонуклідами харчових страв.

Такою ж нагальною справою є розробка єдиної методики радіологічного обстеження лісових масивів та методики радіологічного обстеження продукції лісів, щоб мати найбільш об'єктивну і повну картину радіоекологічної обстановки, раціонально і обгрунтовано вести лісове господарство. Нині поки що тут повна самодіяльність. Тож слід чекати, що працівники Мінлісгоспу України, науково-виробничого об'єднання «Ліс», вчені Української академії аграрних наук скажуть своє вагоме слово.

Не можна обійти увагою й проблему вилучення з господарської діяльності лісів Київської і Житомирської областей. Що з ними робити? Кому їх підпорядкувати? Кому в них господарювати? Це ж стосується і лісів, розміщених у 30-кілометровій зоні. Вони теж без господаря. В них часто виникають пожежі, не виключена можливість розмноження ентомологічних шкідників, розповсюдження хвороб. Тож чи Мінлісгоспу тут володарювати, чи доручити цю справу науково-виробничому об'єднанню «Прип'ять»? Теж наболіле і важливе питання, яке не можна залишати надалі без вирішення.

Саме про ці проблеми і йшла мова на недавньому засіданні колегії Мінчорнобилю, в якій взяли участь відповідальні працівники колегії міністерств і відомств, облвиконкомів і наукових установ нашої республіки. І добре було б, якби після слів було ще й діло на користь людям.

Вілій ЦИФІР,
заступник начальника Головного управління сільськогосподарської та лісової радіології Мінчорнобилю України.

Експрес-новини

Запровадження власної валюти, мораторій і зміна термінів сплати зовнішньої заборгованості, нові позики — усе це зовсім недавно розглядалося західними економістами як найгірший сценарій для СРСР. Однак саме це радить Україні гарвардський економіст Сакс, котрий став відомим завдяки своїм радикальним порадам урядам країн Східної Європи. Захід не має права вимагати від спадкоємців СРСР сплати його зовнішніх заборгованостей, вважає гарвардський економіст. Натомість Україна повинна одержати від п'яти до семи мільйонів доларів за новими позиками, спрямованими на підтримку власної валюти та стабілізацію споживчого ринку, стверджує Сакс.

* * *

Завтра розпочнеться відправка першої термінової американської допомоги СРСР. Представники міністерства оборони США повідомили, що тонни продовольства, які залишилися після війни з Іраком і зберігаються в Італії, буде відправлено до Санкт-Петербурга і Москви. Учора частину цієї допомоги було відправлено до Мінська.

* * *

З настійним закликом до міністра юстиції Росії Федорова подбати за те, щоб колишнього керівника НДР Хонеккера було відправлено до Німеччини, звернувся його німецький колега Кінкель. У посланні, переданому російському міністрові через посла ФРН у Москві Блеха, підкреслюється, що справу Хонеккера розглядатимуть незалежні судді «які приймуть рішення щодо того, як діяти далі на підставі наявного наказу на його арешт».

* * *

У Берліні розпочався черговий процес над колишніми німецькими прикордонниками. Їх звинувачують у вбивстві людей, які здійснили спробу втекти на Захід у 1984 році. Іншу судову справу було порушено у вересні проти чотирьох східнонімецьких прикордонників. Проти них висунуто аналогічні звинувачення. Взагалі берлінська прокуратура веде слідство у справах приблизно 160 колишніх прикордонників НДР у зв'язку з убивствами перебіжчиків.

* * *

Польський парламент провів голосування щодо відставки прем'єр-міністра Ольшевського. Останній заявив, що припиняє спробу сформувати уряд у зв'язку з відсутністю підтримки президента країни Валенси і уповноважив міністра фінансів Польщі Бальцеровича виконувати обов'язки глави уряду доти, доки не буде сформовано нового уряду або не буде проведено нових виборів. Якщо до 25 лютого не сформується новий уряд країни, то згідно з польською конституцією проводитимуться нові вибори.

ІНТЕРПОЛ — ЦЕ СЕРЙОЗНО!

ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ІНТЕРПОЛУ — МІЖНАРОДНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ — НЕ МЕНШ ЗАГАДКОВА, НІЖ ЧИСЛЕННІ РОЗПОВІДІ ПРО ЙОГО ДІЯЛЬНІСТЬ. ПРОПОНУЄМО УВАЗІ ЧИТАЧІВ СТАТТЮ, ОПУБЛІКОВАНУ В ЧЕХО-СЛОВАЦЬКІЙ ГАЗЕТІ «СВОБОДНЕ СЛОВО».

Хто знає, коли виник би Інтерпол, якби не випадок, що стався з правителем князівства Монако Альбертом І, який увійшов у аннали історії ще й як засновник знаменитого казино в Монте-Карло.

В останні роки свого життя монарх полюбляв посидіти в ігровому залі цього казино, стежачи за охопленими азартом людьми. Одного разу він побачив біля стола з рулеткою молоду і вродливу, але дуже смутну жінку. Вони познайомились, і жінка, яка назвалася німецькою княгинею Софією, повідомила Альберту, що втекла з батьківського дому з коханим, але грошей у них немає, і своє майбутнє вони намагаються забезпечити великим виграшем у рулетку. Спочатку їм щастило, але потім фортуна відвернулась, і гроші знову закінчились.

Розчулений цією невеселою розповіддю, монарх вирішив допомогти молодим людям. Його зустрічі з прекрасною німкенею ставали дедалі частішими, а прогулянки в старовинному парку княжого замку — дедалі довшими.

Повернувшись одного разу після такої прогулянки до свого кабінету в замку, Альберт побачив, що його сейф з грошима і коштовностями був кимось відчинений і зовсім випотрошений. Зникла і чарівна Софія разом із своїм коханим. Очевидно, мета їхнього перебування в Монако була досягнута.

Наступне поліцейське розслідування показало, що довірливий князь став жертвою міжнародного злочинного угруповання. Дуже розсердившись, старий монарх почав енергійно домагатися, щоб кримінальні служби різних країн об'єднали свої зусилля. Незабаром відбулася перша конференція поліцейських детективів європейських країн, а потім, у 1923 році, виник і Інтерпол.

Справи кримінальні

Центральне управління Інтерполу розміщене у французькому місті Ліоні. Тепер там налічується 80 поліцейських службовців і 200 цивільних співробітників, що працюють в основному на ЕОМ. Незважаючи на такий нечисленний кадровий склад, ця організація дуже авторитетна у світі, в тому числі, до речі, і в злочинному середовищі.

Прекрасно розвинена комунікаційна мережа і величезний банк інформації дозволяють співробітникам Інтерполу постійно стежити за більш-менш серйозними подіями у «грі» поліція — злочинець, щоб у потрібний момент оперативно включитись у неї, де б не відбувалася подія.

Увага Інтерполу прикута перш за все до вбивств, збройних нападів, викрадень і зникнень людей, а також до підробки валюти, крадіжок творів мистецтва. Під підвищеним контролем організації перебуває і все, що пов'язане з виготовленням і використанням наркотиків.

На початку Інтерпол уникав політичних справ. Але сім років тому, під тиском світової громадськості і поліцейських служб ряду держав, організація вирішила підключитися до боротьби з тероризмом, обмежившись, правда, тільки кримінальними аспектами цієї проблеми. Політичні мотиви злочинців навмисно залишаються поза полем зору Інтерполу.

Регіональні центри всесвітньої комунікаційної системи Інтерполу розміщені, зокрема, в Токіо, Буенос-Айресі, Делі, Найробі. Передбачається створення і спеціального східноєвропейського центру зі штаб-квартирою у Празі.

За допомогою таких відділень можна вийти на зв'язок з будь-яким населеним пунктом у світі. Наприклад, службовці австралійської поліції протягом 90 хвилин можуть одержати всі необхідні дані про злочинця, який перебуває на Алясці.

Національні відділення Інтерполу перебувають у постійному контакті з місцевою поліцією. Офіційними мовами організації є англійська, французька, іспанська та арабська. Крім знання однієї-двох із них, до співробітників Інтерполу ставиться багато інших досить високих вимог. З другого боку, на думку поліцейських служб більшості країн, що співробітничають з Інтерполом, ця взаємозалежність надзвичайно підвищує професійний рівень діяльності національних кримінальних підрозділів.

Інформ-шоу

«МЕТАЛІСТИ» З ЛЕВЕРКУЗЕНА

Треба бути певною мірою божевільним, щоб наприкінці XX століття робити те, що роблять 20 чоловіків із Леверкузена (ФРН). Щовечора та у вихідні дні вони змінюють свій сучасний одяг на металеве вбрання воїнів часів римської імперії та здійснюють багатокілометрові марші околицями міста. Цікаво, що загальна вага всіх атрибутів «воїна» становить понад 45 кілограмів, а ціна дорівнює 10 тисячам марок.

«Наша мета,— зауважив шеф «першої римської когорти»,— наблизити далеке минуле до сучасності, щоб показати життя таким, яким воно було насправді дві тисячі років тому, а не як його змальовують у підручниках історії та в кіно».

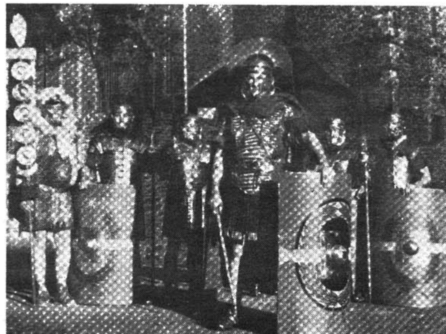

Фото з газети «Рейнише пост» (ФРН).

НА ЗБРОЮ ЗАВЖДИ ПОПИТ

Кого тільки не «виручали» торговці смертю з американського міста Майамі: колумбійську мафію, нікарагуанських «контрас», панамського диктатора Нор'єгу, Саддама Хусейна, а нещодавно й представників хорватської міліції. Де б не спалахнув збройний конфлікт, майамські торговці тут як тут. Виявляється, постачання зброєю йде каналами, що їх використовує наркомафія. Цим і пояснюється поки що безуспішна боротьба американських митників і поліції проти нелегального продажу зброї.

Неважко здогадатися про прибутки «чорного бізнесу», якщо подивитись на провінційні колись банки Майамі, які останніми роками перетворилися на справжні золоті скарбниці Сполучених Штатів.

ПОРАДИ САМОГУБЦЕВІ

Нещодавно в США з'явилась нова книга «Останній вихід» Д. Хамфрі, ім'я якого досить відоме американцям, оскільки саме за його ініціативою 10 років тому було засновано товариство за право людини «на достойний кінець».

Новий трактат Хамфрі складається з порад та вказівок щодо безболісного переходу до потойбічного світу. Автор викладає всі «за» й «проти» більш поширених способів зведення рахунків із життям. Цікаво, що сам Хамфрі вже має досвід, оскільки був «асистентом» при самогубстві своєї дружини, тестя та брата.

На думку «письменника», найефективніший, а головне — «естетичний», спосіб покінчити життя — це прийняти сильну дозу снотворного разом із міцним алкогольним напоєм. Що стосується класичних шляхів самогубства — за допомогою пістолета або ціаністого калію, то вони «мають егоїстичний характер» та завдають багато клопоту родичам і близьким самогубця.

Наш прес-клуб

ОЧИМА ЗАРУБІЖНИХ КОЛЕГ

Безробіття в Польщі — це річка, яка вже вийшла з берегів і заповнює все нові території. Цю проблему не можна розв'язати без кардинальних рішень в економіці. Необхідно добитися, щоб політика уряду вела не до пом'якшення наслідків безробіття, а була спрямована на приведення в дію механізмів, які обмежують її масштаби. Сьогодні з цієї точки зору ситуація складається дуже погано, і все свідчить про те, що вона буде ще гіршою. Рахунок у вигляді безробіття, який виставлено суспільству за зміни в економіці, безперечно, є надто високим.

«Слово повшехне» (Польща).

У Німеччині розв'язують військову дилему: що їм робити з величезною масою танків радянського виробництва, які залишились у спадок від збройних сил колишньої НДР.

Світове співтовариство сприйняло об'єднання Німеччини порізному: хто з радістю за багатостраждальний німецький народ, а хто і з неприхованою тривогою за майбутнє Європи та всього світу, враховуючи військову машину бундесверу, яка дуже зміцніла.

Керівництво країни готове продати цю техніку, але не знає, хто в змозі купити все це. Противники такого кроку вважають, що Німеччина не повинна продавати зброю, бо в умовах загального скорочення озброєнь світове співтовариство просто не зрозуміє німців і вважатиме їх посібниками розпалювання нових вогнищ напруженості. Нехай краще мільйони доларів підуть на знищення зброї, кажуть опоненти її продажу, ніж мільярди на чергову акцію покарання агресора, як це було у випадку з Кувейтом.

Телекомпанія «Ей-бі-сі» (США).

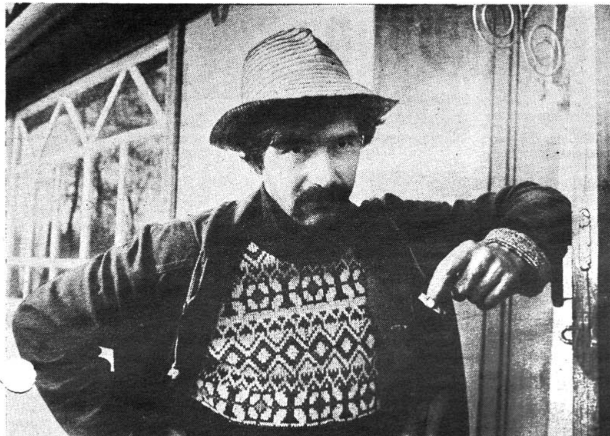
Посилення президентської влади в країнах Східної Європи є типовим симптомом перехідного періоду. Поки не будуть зруйновані старі економічні та політичні структури, поки на їхньому місці не будуть створені нові, люди не звільняться від жаху перед розпадом і хаосом.

Але порівняно з радянськими республіками, країни цього регіону мають більше шансів на утворення вільного суспільства за західним зразком, бо в них більше уявлення про демократію через історичні особливості та менший час панування комуністичного режиму.

«Тагесшпігель» (ФРН).

Питання для США полягає в тому, чи слід їм продовжувати виконувати роль жандарма й посередника в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні, який все більшою мірою здатний сам врегульовувати свої конфлікти й нині є вже не колишнім домом «маленьких смаглявих братів», а найзапеклішим економічним конкурентом Америки. Адміністрація Буша стверджує, що вибір уже зроблено і що американські військові залишатимуться в Азії на невизначено тривалий термін... Але не заглушає голоси на Капітолійському пагорбі та серед приватних військових аналітиків у США про те, що в період жорсткої економії всередині країни немає потреби захищати держави, які можуть це робити самі.

«Нью-Йорк таймс» (США).

ВПЕРТІ ЧЕПІГИ

Важко діставалась ферма Чепігам. Керівництво місцевого радгоспу «Сеньківський» не хотіло виділяти їм землю, лише після звертань до народних депутатів України та Голови Верховної Ради все влаштувалося.

Засіяли фермери 2,5 гектара гречкою, 4 гектари просом, 6 гектарів — рижієм, 2,5 гектара — кукурдзою. На решті ж землі — вика, овес, інші кормові культури. Скрутно було з технікою, бо, окрім старенького гусеничного трактора та ще одного — колісного, більше нічого в Чепіг не було. Та й тепер немає.

— Спасибі директорові сусіднього радгоспу «Дударківський» Володимирові Ситнику та головному агрономові цього господарства Антонові Королю — вони не відмовляли ні в чому, — каже Іван Іванович. — А до місцевого керівництва ми вже й не звертаємось, бо і слухати нас не хочуть.

Хоч з труднощами, але зібрали фермери три тонни гречки, 12 тонн проса, достатню кількість іншого збіжжя. Між іншим, насіннєвий матеріал навесні І. Чепіга діставав аж у Полтавській області та в Українському інституті землеробства. А можна було б не їздити за тридев'ять земель за насінням, при бажанні воно знайшлось би і в районі. Багато клопоту у фермерів із запчастинами, пальним для своїх тракторів, бо ніхто їх ними не забезпечує.

— Я був у Борисполі на хлібоприймальному пункті, пропонував їм прийняти гречку і просо, інше збіжжя, а в обмін отоварити технікою, пальним. Не погодились, немає в них такої можливості, — каже Чепіга. — Отож і доводиться те ж таки диз-паливо діставати правдами й неправдами. А гречку і пшоно продаємо на базарі села Гоголів, що в сусідньому Броварському районі, в Києві.

На подвір'ї вже є 38 кіз зааннеської та придонської порід, придбаних у Ростовській та Полтавській областях. Кози ці особливі, вони дають цінний пух, з якого дружина Івана Івановича Олександра Семенівна вміє вив'язувати жіночі шапки, рукавички, шкарпетки. Придбали чесальну машину, прядку, все необхідне для налагодження цього призабутого ремесла. Є в господарстві дві корови-первістки, і щодня Чепіги отримують від них до тридцяти літрів молока, є кілька свиней. А в найближчій перспективі — будівництво вівчарні на 100 овець, ферми для 100 кіз, свинарника й корівника.

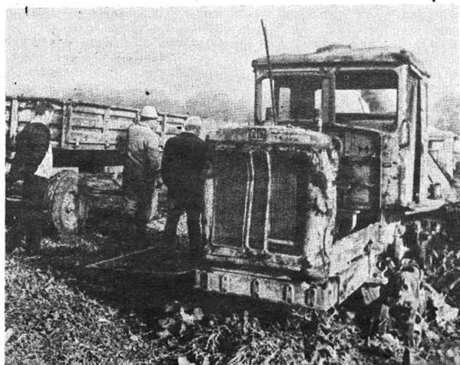
— Будемо утримувати стільки живності, скільки зможемо прогодувати з землі, що є в нашому розпорядженні, — ділиться планами І. Чепіга. — Аби ніхто не заважав.

Та Чепіги — люди вперті й настирливі. Вони вірять, що з'являться ще фермерські господарства в районі, буде асоціація фермерів, яка, до речі, вже існує в сусідньому Броварському районі. І ніхто з місцевих властей не буде заважати розвиткові фермерства.

Віктор ЖЕРОНКІН.
Київська область.

Фото Віктора СПІВАКА.

НЕЗАЛЕЖНІСТЬ І ПІДПРИЄМНИЦТВО

У перехідний час потрібні нові, нестандартні рішення. Ніякі закордонні економісти не знайдуть нам рецептів від нашої хвороби. Створені і прийняті закони не працюють. Вони нагадують погану копію законів іноземних держав, поєднаних із бажанням зробити особистий депутатський подарунок українському народові без належної оцінки майбутніх наслідків. Усі закони містять надто великі суперечності.

Нині, на мою думку, немає іншого шляху, як прийняття комплексу законів, що діють у Сполучених Штатах Америки. Без будь-яких переробок у найближчі три-чотири роки. А також треба прийняти на цей час Конституцію США, систему державного управління та адміністративно-економічного розподілу території.

Використання в Україні системи чинних законів США дасть можливість розпочати будівництво демократичної правової держави, виключити некоректну політичну боротьбу між партіями.

Крім того, федеративна структура сполучених штатів України дозволить забезпечити рівновагу влад і свободу розвитку кожного штату.

Розподіл на області свого часу було зроблено під партійні структури. В Україні ж можна залишити, скажімо, 16 штатів.

Тепер, після обрання Президента України і підтвердження народним референдумом Акта про незалежність України, треба, на мою думку, через три місяці провести референдум про прийняття Конституції і одержання згоди на використання всієї діючої системи законів США в Україні протягом трьохчотирьох років.

А потім розробити і прийняти Закон про систему оподаткування доходів і власності на території України, Закон про приватизацію державного майна, у тому числі формально недержавних колгоспів на селі, Закон про систему обов'язкового соціального страхування, Закон про приватизацію медичних закладів і медичне обслуговування.

Перехідний час вимагає відповідальних рішень щодо відродження грошової і фінансової систем. Податки на нерухоме майно, у тому числі на землю, повинні одержувати штати. Це виключає можливість уникнути оподаткування.

Розмір податків з підприємств і підприємців не повинен перевищувати 20 відсотків їх прибутків. А податки на імпорт готових виробів треба терміново скоротити до 10 відсотків їх вартості. Митні податки на експорт сировини та електроенергії не повинні перевищувати 20 відсотків їх вартості.

Точка зору

Слід якнайбільше зменшити державне мито на оформлення закордонних паспортів, на одержання віз при поїздках за кордон.

Дуже важливо зняти одночасно й заборони на експорт готових виробів. Зберегти систему квотування і ліцензування необхідно тільки на сировину, електроенергію, паливо, нафту і нафтопродукти, зерно, олію, ліс, кольорові метали.

Не зрозуміло, чому приватні та акціонерні підприємства повинні сплачувати такі ж податки з прибутків, що й державні, адже останні не сплачують дивідендів власнику за основні виробничі фонди.

На мою думку, державні підприємства та організації не повинні мати комерційних функцій. Всі, хто займається комерцією, у тому числі й банки, мусять бути тільки акціонерними або приватними.

При розробці принципів приватизації і закону про неї необхідно спиратися на існуючий у всьому світі механізм підприємництва. Воно грунтується на взаємодії праці, капіталу і менеджменту. І нині, плануючи приватизацію, слід зацікавити працюючих стати співвласниками підприємства через акції без викупу в межах 30—40 відсотків вартості основних виробничих фондів.

Відмова держави від господарських функцій вимагає зовсім інших рішень у сфері соціального страхування, пенсійного і медичного обслуговування. Треба забезпечити перехід на особисті рахунки соціального страхування кожної людини починаючи з 18 років. Кожний працюючий може сам розпоряджатися коштами з особистого рахунку соціального страхування на медичне обслуговування. Закон України має встановити обов'язкові відрахування на соціальне страхування для всіх підприємств, залежно від сфери виробництва в розмірі від 37 до 60 відсотків заробітної плати.

Держава повинна з бюджету сплачувати всім за віком або у зв'язку з хворобою пенсію в розмірі прожиткового мінімуму незалежно від посад і розмірів доходу. А з грошей на особистих рахунках соціального страхування повинна призначатися страхова пенсія.

Така система існує в Сингапурі і визнана найпрогресивнішою в світі. Тільки під час приватизації можливий перехід на таку систему. Щоб за рахунок продажу майна дати стартові гроші на особисті рахунки соціального страхування всім працюючим.

А діти до 18 років, пенсіонери, хронічні хворі мають лікуватися за рахунок державного бюджету. Дорослі ж — за рахунок коштів соціального страхування. Така система дає можливість планувати приватизацію у сфері охорони здоров'я.

Однак всі ці пропозиції не забезпечать докорінних змін у підприємництві без відродження фінансово-грошової системи.

У першу чергу необхідно розподілити зовнішні і внутрішні борги між суверенними республіками, золотий і алмазний фонди. Без визнання Україною своєї частки боргів ми не зможемо співпрацювати з іншими країнами і банками світу.

Після надрукування національної валюти потрібна грошова реформа. Гроші — міра довір'я населення своєї країни та інших країн до грошової системи держави. Отож треба зберегти довіру людей, захистивши нинішні грошові заощадження населення. Недоторканність приватної власності повинна виявитись під час грошової реформи.

Необхідні й законодавчі рішення щодо створення умов участі іноземного капіталу у приватизації нерухомого майна і землі в Україні. Потім запропонувати іноземним інвесторам викупити внутрішній і зовнішній борги України, а на одержані кошти дати їм можливість придбати нерухоме майно і землю. Вони його нікуди не повезуть, а займатимуться їх розвитком на користь України.

Фінансові заощадження населення в ощадбанках України за станом на 1 жовтня 1991 року необхідно конвертувати на національну валюту за курсом продажу іноземним інвесторам внутрішніх боргів.

Введення внутрішньої конвертації національної валюти вимагає скорочення витрат у першу чергу на систему державного управління, на оборону, на дотації сільському господарству і в промисловості. Сьогодні слід відмовитися і від надання пільг в оподаткуванні комерційної діяльності під виглядом милосердя.

Тільки зменшивши податки з прибутків підприємців, з дивідендів на вкладений капітал ми зможемо залучити до України іноземних інвесторів, активізувати розвиток виробництва товарів і послуг.

Слід відлучити всі державні банки від комерційної діяльності, особливо від функції сплати дотацій з державного бюджету. Кредитуванням державних програ[м] сплатою дотацій має займ[а]тися особливий державни[й] банк кредитування, підпорядкований Кабінету міністрів України.

Банківська система України повинна складатися з Національного банку України і мережі акціонерних і приватних земельних банків, банків компаній, асоціацій різних галузей промисловості, інвестиційних і страхових.

Через 15—20 років чесної і творчої праці Україна зможе стати однією з розвинутих країн світу. Тільки [п]анові добродії з Верх[овн]ої Ради, Кабінету міністрів України, з місцевих Рад, припиніть терор підприємців. Зніміть усі обмеження на підприємництво, віддайте [р]еєстрацію підприємницьких організацій, малих підприємств до рук суду, не [р]obіть з реєстрації нову мо[но]полію на право відкривати підприємства. Не здирайте за це великі гроші, посилаючись на необхідність створення консультаційних фірм по перевірці статутів, бо, мабуть, їх створили, щоб знову стягувати гроші.

Віктор УРЧУКІН,
доктор економічних наук, голова Ради Української Асоціації промисловості, будівництва, транспорту і зв'язку «Україна».

ДАЙТЕ НАМ ВАЖЕЛІ,
або ЩО ЗАВАЖАЄ МАЛОМУ БІЗНЕСУ

Майже рік минув з часу прийняття Верховною Радою України Закону «Про місцеві Ради народних депутатів Української РСР та місцеве самоврядування». Що реально змінилося за цей час у їх діяльності? Чи стало легше їм працювати? Чи змогли вони використати новий Закон для підвищення ефективності управління в інтересах своїх виборців?

ЗАКОН приймався під гаслом «Вся влада — Радам» заради того, щоб зробити Ради справжніми і дійовими органами місцевої влади, вирішувати всі ті питання, які ставили депутати у своїх передвиборчих платформах. Але, на жаль, суттєвих змін у нашому житті не відбувається.

Причин багато. Передусім — загальний кризовий стан, у якому опинилась економіка республіки. Неспроможність ефективного управління з боку виконавчої влади зверху донизу. Відсутність комплексу умов для ефективної роботи на кожному рівні управління, чітких зв'язків між ними. Нарешті, відсутність реальних можливостей Рад різних рівнів, а насамперед, місцевих, впливати на формування нових ринкових відносин.

Нині переважає ідея формування ринку «зверху». І це цілком зрозуміло, адже необхідно створити міцну законодавчу базу ринкової економіки, подолати величезний державний монополізм, децентралізувати управління, створити умови для роздержавлення і приватизації. Але тільки «зверху» ринкову економіку побудувати неможливо. Закони, які приймає Верховна Рада, це, образно кажучи, та парасолька, яка захищає ще слабкі паростки ринкової економіки від адміністративного градобою. Живлення цих паростків можливо лише з грунту самого життя, до якого найближче саме місцеві Ради. Але часто-густо та «парасолька» робиться з неякісного матеріалу і схожа на сито після адміністративних «опадів».

У розвинутих країнах давно зрозуміли доцільність поєднання в економіці комунальних підприємств, малих, середніх і великих фірм.

Основним чинником конкурентоспроможності малих підприємств є мобільність, спроможність швидко знаходити свого споживача у конкретній місцевості. Тому підтримка Радами малого бізнесу — це шлях до якнайскорішого насичення місцевого ринку і задоволення потреб населення, зняття, хоча б частково, соціальної напруги.

А що Ради можуть зараз реально зробити для підтримки малого бізнесу? Практично дуже мало. І справа не тільки у відсутності фінансових можливостей, але насамперед у відсутності чіткої законодавчої бази. Постанова про малі підприємства, яка була прийнята торік урядом України, є фактично дзеркальним перекладом відповідної союзної з російської на українську мову. Вона містить переважно декларативні побажання щодо розвитку малого бізнесу.

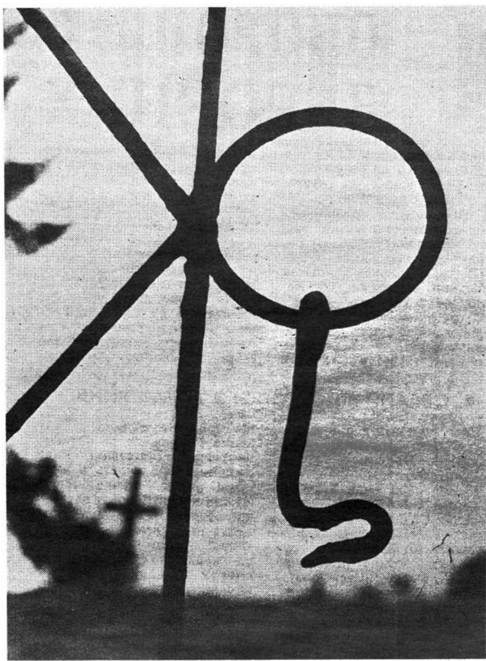
Життя показує: на практиці малий бізнес стикається з безліччю перепон, які неможливо усунути. Йдеться про найпростіше: юридичну адресу, приміщення, розробку установчих документів, не кажучи вже про матеріальні ресурси, можливості кредиту, землевідведення тощо. Ці питання не може і не повинен вирішувати вищий рівень влади. Це сфера компетенції місцевих Рад. А в такому місті, як Київ, де кількість населення районів у середньому понад 200—300 тисяч чоловік, ці питання мають вирішувати районні Ради самостійно. Але райони фактично не мають своєї комунальної власності, нежилих приміщень для розміщення малих підприємств, не мають права відведення земельних ділянок навіть для таких потреб, без яких райони не можуть існувати. Потяг до монополізації умов розвитку малого бізнесу на вищих рівнях влади може лише дестимулювати людей у створенні власних невеликих приватних підприємств.

Місцеві Ради не мають економічних важелів для підтримки малих підприємств. Навіть ті пільги, які вони можуть установити для власних малих комунальних підприємств, зводяться нанівець положеннями чинного податкового законодавства. Я вважаю, що місцеві Ради повинні здобути право встановлення податкових пільг для всіх малих підприємств, незалежно від форм власності, які працюють переважно на задоволення потреб місцевого ринку. Треба згадати, що ринок історично і економічно формувався «знизу» — від місцевих ринків. Тому проблема створення загальноукраїнського ринкового середовища — це багато в чому проблема формування мережі взаємопов'язаних місцевих ринків. Сприяння цьому — найважливіша функція місцевих Рад.

Верховна Рада обговорила основні напрями економічної політики незалежної України. Але серед них, як і раніше, не виділено створення системи державної підтримки малого бізнесу. Це, мабуть, наслідок залишків монополізму, мислення «великими» категоріями. Ми вважаємо, що історичні, національні, культурні традиції українського народу потребують визнання відповідної ролі малого підприємництва серед основних напрямів нової економічної політики незалежної України.

Світлана ВЕГЕРА,
голова Мінської райради народних депутатів.
Київ.

Милосердя

МЕРТВИЙ ВОРОГ — ВЖЕ НЕ ВОРОГ...

ЛАКОНІЧНА інформація в пресі про перезахоронення з почестями в одному з сіл Черкаської області останків загиблих у війну... німецьких солдатів, певен, викликала неоднозначну реакцію читачів. Та воно й зрозуміло. Чи до таких почестей народові, з якого упродовж усіх «радянських» десятиліть без перестанку пускають кров і свої, і зайди, — то білополяки, то німці, то японці, то моджахеди... Мовляв, тут могили наших ніколи впорядкувати...

Хоч щоразу сміливіше то тут то там прориваєтся голос й іншої частини народу, тієї, яка чітко усвідомлює, що таке святотатство, вірить в прадавню мудрість про те, що мертвий ворог — вже не ворог, і знає, як поставився, скажімо, до могил і захоронень полеглих переможців переможений німецький народ. Але навіть незважаючи на ці голоси, реальність поки що така: щоб ми не читали про благородну справу того ж німецького Народного Союзу по догляду за могилами, серед них і могили жертв фашизму, в тому числі й радянських громадян, як би від того не пробуджувалося наше християнське милосердя, при нашій сьогоднішній скруті позбутися отого святотатства на ділі ми ще не готові. Вважаємо, що не час дбати про мертвих, коли ні за що жити живим.

Втім, не готові до чого? Зорганізовувати спеціальну кампанію по встановленню поховань чужих воїнів і приведення їх до пристойного вигляду? Напевне, так — не готові.

А не зводити на таких місцях танцмайданчиків і стадіонів, чи просто не випасати худобу і не розкидати по світу видобуті із землі солдатські рештки, «бо вони чужі», — готові? Для цього ж не стільки якісь матеріальні витрати потрібні, скільки елементарна людська совість і християнське милосердя.

Історія, що сталася в районному центрі Смілі на Черкащині, тому підтвердження. Там також ніхто не збирався найближчим часом пройматися ідеями того ж Народного Союзу, бо свої три кладовища, серед них польське, єврейське, впорядкувати руки не доходили. Та припекло, інакше не скажеш (і в цьому наполегливо запевняли мене керівники місцевої влади), споруджувати нові корпуси швейної фабрики на одному з пустирів, що розлігся серед міських вулиць і майданів. На тому чималому клапті землі малеча ганяла м'яча, випасали худобу, але дорослі на такому вигідному з багатьох міркувань місці своїх помешкань вперто не зводили. Бо вважали за гріх робити це на кістках німецьких солдатів, які начебто лежать у тому місці з часів двох останніх світових воєн.

Правда, архівних підтверджень цьому знайти не вдалося. І старожили-очевидці точних місць поховань визначити не могли. Розповідали, що німці,— а їх тут захопив край Корсунь-Шевченківської битви,— перед відходом забирали із землі останки великих чинів і вивозили із собою.

Одне слово, копаючи котлован, техніка в кількох місцях час від часу натрапляла на солдатські рештки, з яких добре збереглися німецькі чоботи... Було виділено групи робітників тієї ж швейної фабрики, будівельників, які складали рештки в мішки, а потім — у спеціальні ящики для перезахоронення.

Міськвиконком створив спеціальну комісію, до якої увійшли і керівники правоохоронних, медичних установ міста, військкомату, преси. Довелося на будівництві виставляти й охоронні пости. «Досвіду таких робіт ми не мали,— в розмові зі мною ділився голова міської Ради Олександр Качкало.— І хто ж знав, що ті рештки зацікавлять тутешніх дітлахів. До того ж існувала загроза виникнення епідемії, адже ті поховання могли бути в будь-якому стані».

Я, чесно кажучи, не ставив за мету довідатися хронологію і деталі усієї цієї історії. Бо найважливіше інше — і офіційна влада, і представники громадських рухів врешті-решт здійснили справу безпрецедентну: з почестю перезахоронили останки колишніх ворожих солдатів на сільському цвинтарі, що через дорогу від міста, і готуються звести на тому місці скромний пам'ятник.

І ні з того, ні з другого боку це не є виконанням чиїхось директив, окрім однієї — директиви совісті. Хоч ризик і був, бо такий вчинок міг викликати одночасно гнів і верхів ще того, старого мислення, і гнів малокультурних низів, мовляв, чому це ми маємо панькатись із ворогами.

«Я не знаю,— пояснив свою позицію голова міськради,— як іще змінюватимуться погляди на участь наших хлопців в афганській війні, але вони виконували там наказ, йшли туди як солдати, і ставитись до цього треба відповідно. І треба зважити, що на Заході, які б війни там не відбувалися, доглядають могили наших солдатів. І ми маємо відповідати тим же».

На свіжій могилі, де перезахоронювалися солдатські останки, на одній із траурних стрічок ще й досі видніється напис: «Пам'яті покійних тут німців, поляків, росіян, українців і представників інших національностей».

Однак, оскільки є неперевірені дані, що на тому пустирі могли ховати й інших людей, не тільки німецьких солдатів, то після довгих роздумів у написі на майбутньому пам'ятнику такої однозначності вирішили уникнути. На одній із надгробних плит російською буде висічено: «Тут захоронено останки померлих і загиблих в період двох світових воєн двадцятого століття». На іншій: «Ви різних національностей, але об'єднані однією долею. Нащадки вірять, що таке не повториться. Мир праху вашому».

Поки що жодного імені перезахоронених не встановлено. Поки що й жодного звернення з цього приводу від німців до міськради не надходило — ні від тих, які мешкають у районі, ні від закордонних. Втім, все, гадаю, попереду. І тоді ми, певен, вже з іншим станом душі їхатимемо за кордон відвідати доглянуті могили наших рідних. Як і іноземці до могил своїх рідних на нашій території. Щоб без гріха.

Анатолій БЕНЬ,
спеціальний кореспондент «Голосу України» з прав людини.

Наруга

У НАШ МИРНИЙ ЧАС БЕЗСЛІДНО ЗНИКАЮТЬ ЛЮДИ. НА СЬОГОДНІ В СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ КІЛЬКА ДЕСЯТКІВ ОСІБ ОГОЛОШЕНО ТАКИМИ, ЩО ПРОПАЛИ БЕЗВІСТИ. ЖИЛА СОБІ ЛЮДИНА, ПРАЦЮВАЛА, ЛЮБИЛА, УСМІХАЛАСЯ СОНЦЮ, ТА ОДНОГО ДНЯ ВИЙШЛА З ДОМУ І БІЛЬШЕ НЕ ПОВЕРНУЛАСЯ. ЦІЛКОМ ЙМОВІРНО, ЩО Й ІСТОРІЯ, ПРО ЯКУ ПІДЕ МОВА ДАЛІ, МОГЛА ЗАКІНЧИТИСЯ ЗАНЕСЕННЯМ ДО СТРАШНОГО СПИСКУ ЩЕ ОДНІЄЇ ЖЕРТВИ НЕЗ'ЯСОВАНИХ ОБСТАВИН.

...Повертаючись додому з саду-городу, 80-річний мешканець Сум І. С. Павленко відчув себе погано. Ледве зійшов з автобуса, присів на лаву та й тихо помер. Приїхала, як годиться, «швидка», за нею — співробітник прокуратури, судмедексперт. Оглянули небіжчика і, не виявивши будь-яких ознак насильницької смерті, відбули у зворотному напрямку. Тіло ж санітари доставили до моргу бюро судмедекспертизи.

Начебто все правильно зробили спеціалісти. Майже все. Забули лише один «пунктик» з регламенту дій у подібних випадках — не сповістили рідних покійного про те, що сталося. Як повинно бути? Після виїзду на місце пригоди прокуратура зв'язується з міліцією, працівники карного розшуку встановлюють особу померлого, його рідню. Щоправда, ця проста процедура, трапляється, виливається в доволі копітку справу, надто тоді, коли в небіжчика не знаходять бодай якогось документа. В даному випадку проблеми, як кажуть фахівці, з ідентифікацією особи не могло бути. При собі Іван Савелійович мав посвідчення учасника війни, повідомлення про встановлення йому квартирного телефону, лист від онука з армії.

Минув один день, другий, третій... жив ветеран самотньо в однокімнатній квартирі. Діти відвідували батька, і вперше не заставши його вдома, дочка залишила у дверях записку, мовляв, зайду іншим разом. Цей клаптик паперу так і залишився незайманим. Дочка й син Павленка вдарили на сполох — з батьком біда! Де він? Що з ним? У відділі внутрішніх справ Ковпаківського району, куди звернулися за допомогою, черговий розвів руками. Про всяк випадок зателефонував до моргу центральної міської лікарні. Відповідь з того кінця дроту легко було вгадати. Адже морги при лікарнях обслуговують лише лікувальні заклади. Покійник «з вулиці» міг потрапити, і черговий зобов'язаний був про це знати, лише до моргу обласного бюро судмедекспертизи. Та міліціонер цього не відав, порадив самим пошукати батька. І у відділі міліції іншого, Зарічного, району відбулися загальними фразами, запропонували трохи зачекати, а вже потім подавати письмову заяву на розшук.

Павленко-молодший не полишав надії знайти батька. Об'їхав усіх знайомих, родичів, побував у психіатричній клініці, приймальнику - розподільнику (мало що могло трапиться з літньою людиною), госпіталі для інвалідів та учасників війни (Іван Савелійович там лікувався). Все марно. І раптом — вечірній дзвінок начмеда госпіталю. Одна з медсестер сказала, нібито тіло старого лежить у морзі бюро судмедекспертизи. Наступного дня син був уже там...

Справді, у трупарні, судячи з запису в книзі реєстрації, зберігалося тіло І. С. Павленка. Та коли лікар-експерт нетвердою ходою підвів відвідувача до столу для опізнання, той мало не знепритомнів. Спостерігати небіжчика, звичайно, завжди трохи моторошно. Те ж, що покоїлося десять днів у напівпрацюючому холодильнику, вже важко було назвати тілом. Але не стільки це приголомшило сина, як те, що ні формою голови, ні іншими ознаками померлий не був схожий на батька.

Як могло таке трапитися? Отут уже й прокуратура зацікавилася. З-поміж інших найбільш правдоподібною була версія про підміну трупів. Тобто через нехлюйство службовців моргу хтось раніше забрав тіло Івана Савелійовича і поховав як свого. Одне дивно: невже родичі, прощаючись з небіжчиком, не помітили, що він явно не схожий на себе? І все ж вирішили перевірити цю версію. Коли і куди відвезла машина похоронного бюро 80-літнього мерця? Стали переглядати книгу реєстрації. Одразу відкинули жінок, молодих, дітей. Залишилось троє «підозрілих»: до моргу їхні тіла доставили в такому стані, що ховати, вочевидь, довелося, не відкриваючи труни.

Неважко уявити, м'яко кажучи, делікатність ситуації. Як розпитувати вдову чи дітей, що їм говорити? Воістину життя— неперевершений режисер. Роздає іноді найнеймовірніші ролі і змушує їх виконувати... Опитування рідних тих трьох, а також наглядачів сумських кладовищ, котрі, як правило, закопують неопізнані трупи, нічого не прояснили. І коли розслідування, здавалося, зайшло в безвихідь, прийшла ідея відвідати зубопротезну майстерню. До чого тут зуби? Справа в тому, що це єдина, по суті, індивідуальна особливість того померлого, що «зберігався» в умовах малоефективної роботи холодильника. Вставлений за життя протез, який рідко зустрічається в практиці дантистів, і допоміг намацати нитку заплутаного клубка. Знайшли-таки в картотеці те, що шукали: прізвище, ім'я, по батькові — все сходиться. А в тій сім'ї вже був похорон, є могила, усе оплакано, пережито.

Чому син того чоловіка забрав з моргу не свого батька? Далося взнаки душевне потрясіння? Довірився працівникам моргу? А може, винні обставини, за яких трапилося нещастя. За життя небіжчик, як розповідають близькі, панічно боявся бджіл. Саме того чорного дня його сильно покусали бджоли і, напевно, в обличчя також. Тепер можна висловлювати будь-які припущення. Однак сталося те, що сталося.

Фантасмагорично закручений сюжет, нарешті, підійшов до логічного завершення. Розкопали могилу, витягли рештки Івана Савелійовича, натомість поклали того, хто мав там лежати. За кілька годин тіло Івана Савелійовича вже на іншому кладовищі упокоїлося в землі поряд з могилою дружини.

Споконвіку ставлення до померлого у християн було, якщо сказати одним словом, трепетним. Усе, що пов'язувалося з відходом у потойбічний світ, шанувалося як святе. Так було. Але тепер цього немає. Втрачаємо повагу навіть до живих, то що вже про покійних?.. Кожен з нас має напевне знати, що коли прийде час, його буде віддано землі гідно, по-людськи...

Олена ВОВЧЕНКО,
журналіст.

КОНЦЕПЦІЯ ОБОРОНИ ТА БУДІВНИ[ЦТВА] ЗБРОЙНИХ СИЛ УКР[АЇНИ]

Ця Концепція грунтується на положеннях воєнної доктрини України, а також концентрованому виразі поглядів керівництва суверенної держави на воєнне будівництво.

I. УМОВИ І ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА БУДІВНИЦТВО ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Прийняття Декларації про державний суверенітет України і Акта проголошення незалежності України, а також необхідність забезпечення колективного захисту визначають наявність на території України військ (сил) двох рівнів: Збройних Сил України та з'єднань (частин) колективної стратегічної оборони.

Будівництво Збройних Сил України здійснюється з урахуванням факторів, що обумовлюють специфічність створення видів і родів військ, системи управління, порядку комплектування з'єднань і частин у мирний та воєнний час:

1. Геополітичне положення України сприяло розміщенню на її території великих угруповань військ, що мають ядерну зброю, а також з'єднань і частин, що виводяться із Східної Європи. Це дозволяє створити на їх базі власні Збройні Сили і провести поетапне скорочення чисельності вказаних угруповань, з'єднань і частин.

Україна поступово (з урахуванням всіх факторів національної безпеки) реалізовуватиме намір про одержання в майбутньому статусу нейтральної, без'ядерної держави, яка не бере участі у військових блоках і дотримується трьох неядерних принципів: не приймати, не виробляти і не набувати ядерної зброї.

Україна братиме участь у реалізації всіх договорів і угод щодо незастосування ядерної зброї та сприятиме ратифікації відповідних договорів і угод між США і СРСР.

2. Створення Збройних Сил України здійснюється в процесі підготовки (удосконалення) правової бази, відпрацювання механізму реалізації законів та інших рішень з оборонних питань і організації органів адміністративного воєнного управління.

3. Розгортання на території України сил колективної стратегічної оборони визначає ступінь її участі в розробці стратегії загальної воєнної доктрини Союзу держав і здійсненні контролю за використанням людських і фінансових ресурсів, що виділятимуться в установленому порядку.

4. Створення в місцевих органах влади структур у справах оборони і державної безпеки сприятиме формуванню воєнного бюджету на всіх рівнях, забезпеченню мобілізаційної готовності органів управління, з'єднань і частин людськими і матеріальними ресурсами, створенню належних соціальних умов для військовослужбовців.

5. Наявність у з'єднаннях і частинах, що входять до складу Збройних Сил України, застарілих типів озброєння та військової техніки, а також розташування значної кількості органів матеріально-технічного забезпечення за межами держави обумовлюють виділення великих бюджетних асигнувань на оборону та необхідність розгортання власного військового виробництва.

6. Існування на Україні системи вищих і середніх військових навчальних закладів дає змогу розвивати воєнну науку, організувати підготовку фахівців командного та інженерного складу, створювати мережу навчальних частин для підготовки молодшого командного складу.

7. Нестабільність воєнно-політичної обстановки пред'являє вимоги до підвищення рівня бойової та мобілізаційної готовності Збройних Сил України та їхньої здатності відбивати будь-яку агресію до розв'язання конфлікту політичними шляхами.

II. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ СТВОРЕННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Створення Збройних Сил України, формування військового керівництва й управління обороною України здійснюються з урахуванням таких основних принципів:

1. Збройні Сили України передбачають три види військ: Сухопутні війська (Війська наземної оборони), Військово-повітряні сили і Сили протиповітряної оборони (Війська повітряної оборони), Військово-морські сили. До Військ наземної оборони також належать Прикордонні війська, Республіканська гвардія і війська цивільної оборони.

2. Будівництво власних Збройних Сил України здійснюється за принципом розумної достатності як за чисельністю та структурою, так і за озброєнням.

3. Органи військового управління, об'єднання, з'єднання і частини у мирний і воєнний час комплектуються громадянами України у добровільному порядку, за контрактом і на підставі Закону «Про проходження громадянами України дійсної строкової військової служби».

Організація позавійськової (альтернативної) служби покладається на місцеві органи влади.

4. Система військової освіти змінюється з урахуванням специфіки підготовки фахівців для Збройних Сил України, зміцнення та провідного становища двох військових академій (Київ і Харків) та їхніх наукових шкіл. Зменшення кількості військових училищ здійснюється шляхом їх перепрофілювання в навчальні частини для підготовки молодшого командного складу та фахівців.

5. Створення Збройних Сил України здійснюється у напрямі поетапного скорочення і послідовного переформування військ Київського, Одеського, Прикарпатського військових округів, окремої армії протиповітряної оборони, повітряних армій, Чорноморського флоту. Формування Головного штабу Збройних Сил України і створення системи військового управління проводиться до формування військових структур при максимальному використанні наявних систем управління та зв'язку.

6. Розташовані на території України органи управління, з'єднання та частини сил колективної стратегічної оборони комплектуються за рахунок мобілізаційних ресурсів України, беруть участь у створенні єдиної системи матеріально-технічного забезпечення військ (сил) безпосереднього і центрального підпорядкування, передають Збройним Силам України розвідувальну інформацію про можливу агресію і прикризають територію України та її Збройні Сили у загальній системі колективної стратегічної оборони.

7. Бойовий і чисельний склад Збройних Сил України визначається в обсязі, достатньому для її оборони. Підготовка Збройних Сил здійснюється в організаційній єдності із з'єднаннями і частинами сил колективної стратегічної оборони.

III. ОРГАНИ ВІЙСЬКОВОГО УПРАВЛІННЯ

Для реалізації принципів будівництва Збройних Сил України створюються органи військового управління.

1. Верховна Рада України здійснює законодавче регулювання в галузі оборони, національної безпеки та військового будівництва; затверджує воєнну доктрину України, бюджетні асигнування на оборону, загальну структуру Збройних Сил України та їх чисельність; визначає частку України у фінансуванні витрат на колективну стратегічну оборону; визначає основні напрями військового співробітництва з іншими державами у воєнній сфері; призначає Міністра оборони України, здійснює контроль за витрачанням бюджетних коштів, виділених на утримання Збройних Сил України та сил колективної стратегічної оборони.

2. Президент України є Головнокомандуючим Збройними Силами і приймає рішення про введення воєнного стану, оголошення війни та використання Збройних Сил України; оголошує загальну, часткову та цільову мобілізацію і виносить ці питання на розгляд Верховної Ради України; бере участь у вирішенні питань функціонування сил колективної стратегічної оборони, умов їх перебування на території України, керує роботою постійних уповноважених України при штабах об'єднань стратегічних військ та на паритетних засадах із президентами інших республік, на території яких дислокована ядерна зброя, затверджує плани їх застосування і дає згоду на використання; погоджує спільні воєнні програми та плани конверсії оборонної промисловості, підготовки та проведення мобілізації; визначає порядок проведення на території України спільних навчань (маневрів); організує контроль за виконанням договорів (планів) про ліквідацію усіх видів зброї масового ураження та заходів, спрямованих на недопущення випадків несанкціонованого її використання; веде переговори з питань ліквідації (створення) міжнародних воєнних союзів, скорочення Збройних Сил; створення умов довіри між державами; призначає та звільняє вище командування Збройних Сил України і дає санкцію на використання Збройних Сил для ліквідації наслідків стихійного лиха, значних аварій та катастроф.

3. Рада оборони України є вищим державним органом керівництва питаннями оборони і безпеки України і розробляє основні напрями воєнної політики та військового будівництва. Склад Ради оборони визначає Верховна Рада України.

4. Міністр оборони України керує Збройними Силами України та проводить у державі єдину воєнно-технічну політику; подає Президенту (Верховній Раді) України проекти планів використання Збройних Сил і комплексні плани їх розвитку; несе відповідальність за стан і розвиток Збройних Сил, їх бойову

IV. ФІНАНСОВО-ЕК[ОНОМІЧНЕ] ЗАБЕЗП[ЕЧЕННЯ]

Проведення воєнної реформи та створення Збройних Сил України у період переходу до ринкових відносин потребують нових підходів до формування воєнного бюджету. У зв'язку з цим система фінансово-економічного забезпечення будується з урахуванням того, що на території України дислокуються війська (сили) безпосереднього та центрального підпорядкування.

1. Збройні Сили України повністю фінансуються з державного бюджету, виходячи із чисельності військ (сил), що становить не більше як 0,8—0,9 відсотків чисельності населення (400—420 тисяч чоловік).

2. У перехідний період зберігається існуюча система постачання основних видів озброєння та військової техніки з центральних баз забезпечення і разом з тим удосконалюється спільна система матеріального забезпечення військ (сил) безпосе-

V. СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХ[ИСТ] СЛУЖБОВ[ЦІВ]

Служба в лавах Збройних Сил України є конституційним обов'язком громадян України. Права і свободи військовослужбовців визначаються Конституцією України, іншими законодавчими актами, де передбачаються заходи щодо створення надійного механізму їх правового захисту.

1. Зберігаються усі пільги для військовослужбовців та їх сімей, передбачені законодавством СРСР, не допускається обмеження їх прав незалежно від національної приналежності, рідної мови, релігійних і політичних переконань. В усіх військових гарнізонах для захисту законних прав військовослужбовців будуть представники інституту уповноважених Верховної Ради України. У складі Міністерства оборони України створюється підрозділ соціального захисту.

2. Скорочення офіцерського складу у процесі реформи проводиться без обмеження їх життєвих інтересів.

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

ПРО КОНЦЕПЦІЮ ОБОРОНИ ТА БУДІВНИЦТВА ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Схвалити подану Кабінетом міністрів України і Комісією Верховної Ради України з питань оборони і державної безпеки Концепцію оборони та будівництва Збройних Сил України.

2. Кабінету міністрів України, Комісії Верховної Ради України з питань оборони і державної безпеки у місячний строк розробити воєнну доктрину України та внести на розгляд Верховної Ради України.

3. Президії Верховної Ради України утворити Державну комісію повноважних представників України для ведення переговорів з Міністерством оборони СРСР та підготовки міждержавних угод з усього комплексу питань, пов'язаних з створенням Збройних Сил України.

4. Доручити Президії Верховної Ради України призначити за поданням Кабінету міністрів України повноважного представника України для роботи в Комітеті по підготовці і проведенню воєнної реформи при Державній Раді СРСР.

5. Надати газеті «Народна армія» (правоприємниця газети Київського військового округу «Ленинское знамя») статус центрального органу Міністерства оборони України.

6. Вважати за доцільне проекти законів України, які випливають з Концепції оборони та будівництва Збройних Сил України, про оборону України, про Збройні Сили України, про Республіканську гвардію України, про державний кордон України, про прикордонні війська України, про соціальний і правовий захист військовослужбовців, які проходять службу на території України, та членів їх сімей, про альтернативну (трудову) службу опублікувати в республіканських та обласних газетах для народного обговорення.

Голова Верховної Ради України **Л. КРАВЧУК**

м. Київ
11 жовтня 1991 року

ОБОРОНИ ТА БУДІВНИЦТВА ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

…ні наявних систем …я та зв'язку.
…шовані на терито… органи управлін…ння та частини сил …ої стратегічної обо… …плектуються за ра… …білізаційних ресур… …и, беруть участь у … єдиної системи ма… …технічного забез… …йськ (сил) безпосе… і центрального під…ння, передають … Силам України

розвідувальну інформацію про можливу агресію і прикризають територію України та її Збройні Сили у загальній системі колективної стратегічної оборони.

7. Бойовий і чисельний склад Збройних Сил України визначається в обсязі, достатньому для її оборони. Підготовка Збройних Сил здійснюється в організаційній єдності із з'єднаннями і частинами сил колективної стратегічної оборони.

…РГАНИ ВІЙСЬКОВОГО УПРАВЛІННЯ

…еалізації принципів …ва Збройних Сил …створюються органи …го управління.
…овна Рада України … законодавче регу… в галузі оборони, …ної безпеки та війбудівництва; за… воєнну доктрину … бюджетні асигнуван… …оборону, загальну …у Збройних Сил Ук… їх чисельність; ви… …астку України у фі… …ні витрат на колек… …ратегічну оборону; … основні напрями …ого співробітництва … державами у воєн…: призначає Міністр… …ни України, здійснює … за витрачанням …их коштів, виділених …ання Збройних Сил … та сил колективної …ної оборони.
…езидент України є …командуючим Збройними … і приймає рі… …про введення воєнного …оголошення війни та …тання Збройних Сил … оголошує загальну,

часткову та цільову мобілізацію і виносить ці питання на розгляд Верховної Ради України; бере участь у вирішенні питань функціонування сил колективної стратегічної оборони, умов їх перебування на території України, керує роботою постійних уповноважених України при штабах об'єднань стратегічних військ та на паритетних засадах із президентами інших республік, на території яких дислокована ядерна зброя, затверджує плани їх застосування і дає згоду на використання; погоджує спільні воєнні програми та плани конверсії оборонної промисловості, підготовки та проведення мобілізації; визначає порядок проведення на території України спільних навчань (маневрів); організує контроль за виконанням договорів (планів) про ліквідацію усіх видів зброї масового ураження та заходів, спрямованих на недопущення випадків несанкціонованого її використання; веде переговори з питань ліквідації (створення) міжнародних воєнних союзів, скорочення Збройних Сил; створення умов довіри між державами; призначає та звільняє вище командування Збройних Сил України і дає санкцію на використання Збройних Сил для ліквідації наслідків стихійного лиха, значних аварій та катастроф.

3. Рада оборони України є вищим державним органом керівництва питаннями оборони і безпеки України і розробляє основні напрями воєнної політики та військового будівництва. Склад Ради оборони визначає Верховна Рада України.

4. Міністр оборони України керує Збройними Силами України та проводить у державі єдину воєнно-технічну політику; подає Президенту (Верховній Раді) України проекти планів використання Збройних Сил і комплексні плани їх розвитку; несе відповідальність за стан і розвиток Збройних Сил, їх бойову та мобілізаційну готовність, своєчасне розгортання і захист територіальної цілісності держави, бере участь у міжнародних договорах з військових питань; керує розробкою нормативних документів щодо соціального захисту військовослужбовців та їх сімей.

5. Головний штаб Збройних Сил України є основним органом безпосереднього управління військами (силами) у мирний і воєнний час. Він керує будівництвом Збройн[illegible] Сил Ук[illegible]и; реалізує во[illegible]о-політи[illegible] та воєнно-технічні рішення; планує і керує оперативною, мобілізаційною та бойовою підготовкою військ (сил); забезпечує керівництво підготовкою та використанням видів (родів) військ та Збройних Сил в цілому. Начальник Головного штабу Збройних Сил України є першим заступником міністра оборони України.

IV. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНЕ ЗАБЕЗП[illegible]ННЯ

Проведення воєнної реформи та створення Збройних Сил України у період переходу до ринкових відносин потребують нових підходів до формування воєнного бюджету. У зв'язку з цим система фінансово-економічного забезпечення будується з урахуванням того, що на території України дислокуються війська (сили) безпосереднього та центрального підпорядкування.

1. Збройні Сили України повністю фінансуються з державного бюджету, виходячи із чисельності військ (сил), що становить не більше як 0,8—0,9 відсотків чисельності населення (400—420 тисяч чоловік).

2. У перехідний період зберігається існуюча система постачання основних видів озброєння та військової техніки з центральних баз забезпечення і разом з тим удосконалюється спільна система матеріального забезпечення військ (сил) безпосереднього і центрального підпорядкування. Зберігається власне воєнне виробництво сучасних і перспективних видів озброєння та військової техніки для Збройних Сил Укр[illegible]їни, а та[illegible]ож для поставки [illegible]за до[illegible]ами та домо[illegible]ністю.

3. Проводиться єдина воєнно-технічна політика, що дає змогу уніфікувати цивільне й воєнне виробництво, підвищити ефективність науково-дослідних робіт, цілеспрямовано фінансувати перспективні воєнні програми.

4. Через місцеві органи влади і воєнного управління створюється надійна система забезпечення мобілізаційними ресурсами військ (сил) безпосереднього та централь[illegible]о підпоряд[illegible]вання. Вра[illegible]ючи мож[illegible]ості ринкової економіки, запроваджується правовий механізм постачання (приймання) по мобілізації матеріальних засобів від приватних осіб, кооперативів та інших власників.

V. СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ВІЙСЬКОВО-СЛУЖБОВЦІВ

Служба в лавах Збройних Сил України є конституційним обов'язком громадян України. Права і свободи військовослужбовців визначаються Конституцією України, іншими законодавчими актами, де передбачаються заходи щодо створення надійного механізму їх правового захисту.

1. Зберігаються усі пільги для військовослужбовців та їх сімей, передбачені законодавством СРСР, не допускається обмеження їх прав незалежно від національної приналежності, рідної мови, релігійних і політичних переконань. В усіх військових гарнізонах для захисту законних прав військовослужбовців будуть представники інституту уповноважених Верховної Ради України. У складі Міністерства оборони України створюється підрозділ соціального захисту.

2. Скорочення офіцерського складу у процесі реформи проводиться без обмеження їх життєвих інтересів. Звільняються в запас лише офіцери, забезпечені житлом, а також ті, які мають право на пенсію. Переміщення офіцерів, прапорщиків, мічманів і військовослужбовців надстрокової служби провадиться з урахуванням наявності в гарнізонах житла та перспектив його будівництва.

3. Військовослужбовцям, які проходять службу у добровільному порядку і за контрактом, дозволяється в персональному порядку займатися у позаслужбовий час підприємництвом.

4. Законодавчо закріплюються права військовослужбовців, визначаються обов'язки державних органів, громадських організацій і посадових осіб по захисту і поважанню їх особистої гідності й честі, гарантується проходження ними служби в установлені законом строки для одержання пенсійного забезпечення та відповідних пільг.

…ТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

…ПРО КОНЦЕПЦІЮ …ОРОНИ ТА БУДІВНИЦТВА …БРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

…овна Рада України **постановляє:**
…Схвалити подану Кабінетом міністрів України і Ко… Верховної Ради України з питань оборони і дер… безпеки Концепцію оборони та будівництва Збрpremoй…ил України.
…Кабінету міністрів України, Комісії Верховної Ра…раїни з питань оборони і державної безпеки у мі… строк розробити воєнну доктрину України та вне… розгляд Верховної Ради України.
…Президії Верховної Ради України утворити Держав…місію повноважних представників України для ве… переговорів з Міністерством оборони СРСР та під…ки міждержавних угод з усього комплексу питань, …аних з створенням Збройних Сил України.
…Доручити Президії Верховної Ради України при…ти за поданням Кабінету міністрів України повно…го представника України для роботи в Комітеті по …овці і проведенню воєнної реформи при Державній …СРСР.
…Надати газеті «Народна армія» (правоприємниця га… Київського військового округу «Ленинское знамя») … центрального органу Міністерства оборони Укра…
…Вважати за доцільне проекти законів України, які …вають з Концепції оборони та будівництва Збрoй…Сил України, про оборону України, про Збройні Си…країни, про Республіканську гвардію України, про …вний кордон України, про прикордонні війська Ук…, про соціальний і правовий захист військовослуж…в, які проходять службу на території України, та …в їх сімей, про альтернативну (трудову) службу …лікувати в республіканських та обласних газетах для …дного обговорення.

…лова Верховної Ради України Л. КРАВЧУК
… Київ
… жовтня 1991 року

ЗА планом Жириновського державам, які утворилися на уламках колишньої імперії, відводиться роль сателітів, губерній нової посткомуністичної «единой и неделимой».

Народові України годі сподіватися на підтримку своєї державності від якихось зовнішніх чинників. Тому покладатися слід передусім на внутрішні сили нації, на їх авангард — політичні партії і організації, які відстоюють державну незалежність у повному обсязі цього поняття, і Українські Збройні Сили, покликані бути гарантом цієї незалежності.

Національне військо

Ш… сателітом жи…

Досвід історичного розвитку України переконливо свідчить, що геополітичне розташування українських земель завжди в усі часи було предметом безперервних зазіхань і агресій з боку близьких і далеких сусідів.

Причиною втрати Україною державної незалежності і в далекі, і в недавні часи була недостатня єдність української нації та відсутність достатньої військової сили, здатної відстояти незалежність держави від агресорів, а також надмірна довіра й надія на договори з поневолювачами-сусідами.

Українські воїни вміли героїчно помирати, але виявилися неспроможними відстояти найголовніше, в ім'я чого здійснювали ті подвиги,— державну незалежність своєї країни. Ця риса притаманна кожному народові, який через ті чи інші обставини потрапив у довголітню неволю. Сьогодні доля України в черговий раз залежить від того, чи вдасться нам в найкоротший термін створити збройні сили, здатні стати на варті її державної незалежності.

Верховна Рада України, виходячи з об'єктивних обставин необхідності захисту державного суверенітету, прийняла пакет законів про оборону України та збройні сили республіки, про республіканську гвардію та прикордонні війська, про соціальний і правовий захист військовослужбовців. Згідно з цими законами передбачається наявність на території України військ двох рівнів: Збройних Сил України та з'єднань союзної (колективної) стратегічної оборони, оснащених ядерною зброєю.

З цього приводу варто нагадати слова видатного філософа епохи Відродження Нікколо Маккіавеллі: «Союзницькі війська майже завжди небезпечні, бо поразка їх загрожує загибеллю, а перемога — залежністю».

Досвід європейських країн — союзниць у перемозі над фашистською Німеччиною — найкраще підтвердження правдивості слів середньовічного мудреця. Отож, якщо Україна бажає не декларованої незалежності, а тієї, яку має кожна країна світу, на її території повинні перебувати тільки її власні військa. Інакше ми не просто матимемо на своїй території фактично ядерні сили Росії, а ще й фінансуватимемо їх як «союзні» чи «колективні», тобто будемо змушені платити приблизно 60—70 мільярдів карбованців щорічно на озброєння і утримання підрозділів армії іншої держави. І, без сумніву, цим військам буде відведена та ж роль, яку відігравали «союзні» війська в Угорщині 1956 року, в Чехо-Словаччині — 1968 року, чи в Грузії під час квітневих подій 89-го, у Вільнюсі — в січневі дні 91-го або у Москві в період серпневого заколоту.

Збройним Силам України повинні бути підпорядковані всі без винятку війська, дисловані на території України, в тому числі й підрозділи стратегічної оборони, оснащені ядерною зброєю, а також Чорноморський флот.

Теорія військового мистецтва стверджує, що кожна епоха має свої, найефективніші види зброї. У рабовласницьку епоху такими були лук, ніж, спис; в епоху феодалізму — меч, мушкет, гармата; капіталізму — кулемет, артилерія, танки, літаки; в нашу епоху домінуючою є ядерна і лазерна зброя. При наявності ядерної зброї в агресора без'ядерна Україна фактично буде беззбройною, тобто це те саме, що захищатися від танків, літаків зброєю попередньої епохи — шаблею й мушкетом. Тому особовий склад частин стратегічної оборони повинен комплектуватися військовослужбовцями Українських Збройних Сил, підпорядковуватись Міністерству оборони України, але кнопка пуску ракет повинна бути зблокована з відповідною кнопкою в колективному центрі стратегічної оборони. Ми повинні бути впевнені в тому, що з території України неможливий запуск стратегічних ракет без відома парламенту України, а держави світу — в тому, що Україна вільно чи невільно не братиме участі в ядерній агресії.

Без сумніву, згідно з Декларацією та прийнятою Верховною Радою Заявою про без'ядерний статус України, ми повинні брати участь у

ДТВА
ЇНИ

аційну готовність,
розгортання і за-
иторіальної ціліс-
ржави, бере участь
одних договорах з
питань; керує
нормативних до-
щодо соціального
військовослужбов-
сімей.

вний штаб Збройних
їни є основним ор-
езпосереднього уп-
військами (силами)
і воєнний час. Він
дівництвом Зброй-
Ук... и; реалізує
літи... та воєнно-
рішення; планує і
ративною, мобіліза-
бойовою підготов-
к (сил); забезпечує
во підготовкою та
нням видів (родів)
Збройних Сил в
ачальник Головного
ройних Сил України
заступником міні-
они України.

ОМІЧНЕ

і центрального під-
ння. Зберігається
оєнне виробництво
і перспективних ви-
ення та військової
для Збройних Сил
а також для постав-
до... ами та до-
ю.

одиться єдина во-
ічна політика, що
уніфікувати цивіль-
оєнне виробництво,
ефективність нау-
дних робіт, ціле-
но фінансувати пер-
воєнні програми.

ез місцеві органи
оєнного управління
ься надійна система
ння мобілізаційни-
сами військ (сил)
днього та централь-
поряд... вання. Вра-
мож... ості ринко-
оміки, запроваджу-
авовий механізм по-
(приймання) по мо-
матеріальних засо-
иватних осіб, коопе-
а інших власників.

ВІЙСЬКОВО-

ться в запас лише
забезпечені жит-
акож ті, які мають
пенсію. Переміщен-
ерів, прапорщиків,
і військовослужбов-
адстрокової служби
ься з урахуванням
в гарнізонах житла
ектив його будівницт-

війсьськовослужбовцям,
одять службу у доб-
му порядку і за конт-
дозволяється в пер-
му порядку займати-
службовий час під-
цтвом.

онодавчо закріплю-
рава військовослуж-
визначаються обо-
державних органів,
ких організацій і по-
осіб по захисту і по-
їх особистої гідності
арантується проход-
ими служби в уста-
аконом строки для
ня пенсійного забез-
та відповідних пільг.

ЗА планом Жириновського державам, які утворилися на уламках колишньої імперії, відводиться роль сателітів, губерній нової посткомуністичної «единой и неделимой».

Народові України годі сподіватися на підтримку своєї державності від якихось зовнішніх чинників. Тому покладатися слід передусім на внутрішні сили нації, на їх авангард — політичні партії і організації, які відстоюють державну незалежність у повному обсязі цього поняття, і Українські Збройні Сили, покликані бути гарантом цієї незалежності.

Національне військо

Щоб не стати сателітом жириновських

Досвід історичного розвитку України переконливо свідчить, що геополітичне розташування українських земель завжди в усі часи було предметом безперервних зазіхань і агресій з боку близьких і далеких сусідів.

Причиною втрати Україною державної незалежності і в далекі, і в недавні часи була недостатня єдність української нації та відсутність достатньої військової сили, здатної відстояти незалежність держави від агресорів, а також надмірна довіра й надія на договори з поневолювачами-сусідами.

Українські воїни вміли героїчно помирати, але виявилися неспроможними відстояти найголовніше, в ім'я чого здійснювали ті подвиги,— державну незалежність своєї країни. Ця риса притаманна кожному народові, який через ті чи інші обставини потрапив у довголітню неволю. Сьогодні доля України в черговий раз залежить від того, чи вдасться нам в найкоротший термін створити збройні сили, здатні стати на варті її державної незалежності.

Верховна Рада України, виходячи з об'єктивних обставин необхідності захисту державного суверенітету, прийняла пакет законів про оборону України та збройні сили республіки, про республіканську гвардію та прикордонні війська, про соціальний і правовий захист військовослужбовців. Згідно з цими законами передбачається наявність на території України військ двох рівнів: Збройних Сил України та з'єднань союзної (колективної) стратегічної оборони, оснащених ядерною зброєю.

З цього приводу варто нагадати слова видатного філософа епохи Відродження Нікколо Маккіавеллі: «Союзницькі війська майже завжди небезпечні, бо поразка їх загрожує загибеллю, а перемога — залежністю».

Досвід європейських країн — союзниць у перемозі над фашистською Німеччиною — найкраще підтвердження правдивості слів середньовічного мудреця. Отож, якщо Україна бажає не декларованої незалежності, а тієї, яку має кожна країна світу, на її території повинні перебувати тільки її власні війська. Інакше ми не просто матимемо на своїй території фактично ядерні сили Росії, а ще й фінансуватимемо їх як «союзні» чи «колективні», тобто будемо змушені платити приблизно 60—70 мільярдів карбованців щорічно на озброєння і утримання підрозділів армії іншої держави. І, без сумніву, цим військам буде відведена та ж роль, яку відігравали «союзні» війська в Угорщині 1956 року, в Чехо-Словаччині — 1968 року, чи в Грузії під час квітневих подій 89-го, у Вільнюсі — в січневі дні 91-го або у Москві в період серпневого заколоту.

Збройним Силам України повинні бути підпорядковані всі без винятку війська, дислоковані на території України, в тому числі й підрозділи стратегічної оборони, оснащені ядерною зброєю, а також Чорноморський флот.

Теорія військового мистецтва стверджує, що кожна епоха має свої, найефективніші види зброї. У рабовласницьку епоху такими були лук, ніж, спис; в епоху феодалізму — меч, мушкет, гармата; капіталізму — кулемет, артилерія, танки, літаки; в нашу епоху домінуючою є ядерна і лазерна зброя. При наявності ядерної зброї в агресора без'ядерна Україна фактично буде беззбройною, тобто це те саме, що захищатися від танків, літаків зброєю попередньої епохи — шаблею й мушкетом. Тому особовий склад частин стратегічної оборони повинен комплектуватися військовослужбовцями Українських Збройних Сил, підпорядковуватись Міністерству оборони України, але кнопка пуску ракет повинна бути зблокована з відповідною кнопкою в колективному центрі стратегічної оборони. Ми повинні бути впевнені в тому, що з території України неможливий запуск стратегічних ракет без відома парламенту України, а держави світу — в тому, що Україна вільно чи невільно не братиме участі в ядерній агресії.

Без сумніву, згідно з Декларацією та прийнятою Верховною Радою Заявою про без'ядерний статус України, ми повинні брати участь у реалізації міжнародних договорів щодо незастосування ядерної зброї і стати згодом без'ядерною державою. Але процес роззброєння повинен іти відповідно з реалізацією і утвердженням державної незалежності, безпеки держави від агресії, через укладення міжнародних угод та участі в системі колективної безпеки, зміцнення обороноздатності Збройних Сил України за рахунок інших сучасних видів озброєнь.

Для того, щоб військові підрозділи, дисльоковані на території України, стали армією Української держави, потрібно не просто переведення їх в розпорядження Міністерства оборони України, але й слід провести в них військову реформу. Збройні Сили України повинні формуватись із високопрофесійних, відданих Українській державі офіцерів і комплектуватись як на добровільній основі, так і на основі призову молоді на військову службу. Розпочинати цю роботу слід не із скорочення офіцерських посад у Збройних Силах України, а з визначення сфери і обсягу професійної діяльності офіцера як командира, покликаного керувати військовим колективом і забезпечувати високий рівень його бойової підготовки.

В Українській армії мають поєднуватися командні принципи з демократизацією стосунків між командирами і підлеглими. Кожному військовослужбовцю повинні бути гарантовані захист його честі та гідності, захист від беззаконня і свавілля з боку будь-яких службових осіб. Саме на це спрямовано наш Закон про соціальний захист військовослужбовців. З цією метою впроваджуватиметься у Збройних Силах інститут уповноважених Верховної Ради. Уповноважені, гадаю, повинні призначатися з офіцерів дійсної служби за рекомендацією Спілки офіцерів, офіцерських зборів у кожній дивізії і покликані бути дійовою ланкою взаємозв'язку між військовослужбовцями, армією і парламентом України. На них має бути покладено і зв'язок між військовими й українськими патріотичними та політичними організаціями, котрі сприятимуть зміцненню армії, підготовці призовного контингенту. Особлива роль у зміцненні зв'язків армії з громадськістю, відновленні довіри народу до свого захисника — Українських Збройних Сил покладається на Спілку офіцерів України, військових, чия мужня патріотична позиція виявлена в найтяжчий для України час, є гарантом створення справді народної армії.

Досягти цього можливо тільки при взаємодії Спілки офіцерів з депутатським корпусом і політичними організаціями та партіями, котрі борються за утвердження державної незалежності України.

Ця взаємодія повинна розвиватися, очевидно, у двох напрямах — через участь Спілки офіцерів у формуванні корпусу уповноважених Верховної Ради та співпрацю з ними й Комісією з питань оборони й державної безпеки в розробці необхідних законопроектів, постанов Верховної Ради стосовно військового будівництва та захисту прав військовослужбовців.

Другий напрям — це взаємодія з військовою колегією Народного Руху України, Політичною Радою НРУ, до якої входять представники всіх прогресивних демократичних партій і організацій України.

Головним принципом цієї взаємодії має бути незалежність Спілки офіцерів від рішень тих чи інших політичних партій. Не менш важливим завданням реформи існуючих збройних сил є заміна кількісних чинників вирішення завдань оборони інтенсивними якісними чинниками. Інакше кажучи, забезпечення вирішення цілого ряду завдань армії завдяки оснащенню її новітніми видами озброєнння й техніки.

Україна має потужний військово-промисловий комплекс, що налічує понад 700 підприємств, у тому числі й півтори сотні науково-дослідних інститутів. Український ВПК виготовляє сьогодні продукції на 30 мільярдів карбованців, і майже половина її — військова техніка. На Україні виготовляються важкі і транспортні літаки, вертольоти, ракети різних класів, космічні апарати й апаратура, танки, військові кораблі. Крім того, наші підприємства випускають вибухові речовини, патрони, оптику, електронні прилади.

На жаль, на Україні не виготовляється ні стрілецька, ні артилерійська зброя. Одначе ми маємо майже 1,5 мільйона висококваліфікованих фахівців ВПК, яким, без сумніву, це завдання під силу, тим паче в умовах значного скорочення потреб у випуску освоєних видів озброєнь.

Головною метою діяльності ВПК України повинно стати створення такої системи оборонного будівництва, яка забезпечила б випуск високоефективних сучасних озброєнь при мінімальних затратах коштів і ресурсів. Для цього належить тримати бюджет Міністерства оборони, військове виробництво у відповідності з принципом розумної достатності та небезпекою можливої агресії.

Варто скористатися досвідом військових підприємств Сполучених Штатів Америки, де в мирний час не тримають резервних потужностей для масового випуску традиційної військової техніки — достатньо вести її потокове виробництво. Акцент — на розробку найновіших зразків наукоємних озброєнь. Технологію вибирають з таким розрахунком, щоб при потребі випуск цієї техніки можна було налагодити на звичайних підприємствах. Застаріло озброєнння — його знімають. Виробничий потенціал ВПК постійно зайнятий випуском невійськової продукції, зберігаючи тільки здатність і готовність переключатися на виконання військових замовлень. Верховній Раді України, уряду слід негайно розробити й затвердити військово-фінансовий план на 1992 рік і зробити все для забезпечення комплектування Збройних Сил України необхідним сучасним озброєнням і технікою. Реалізація всіх цих завдань можлива тільки тоді, коли за їх практичне втілення на місцях візьмуться люди енергійні, високопрофесійні, віддані ідеї незалежності України. Тільки за таких умов можливе створення в найкоротший термін Збройних Сил України. І тоді український народ, який стільки вистраждав на своєму віку, позбудеться останніх кайданів і стане нарешті рівноправним у вільній сім'ї європейських народів.

Микола ПОРОВСЬКИЙ, народний депутат України.

КОМІТЕТ ПРОГРЕСУ В ЦАРИНІ ХАОСУ

З усіх пірамід командно-адміністративної системи найвищою була піраміда в науці. Група, лабораторія, сектор, відділ, відділення, НДІ, главк, міністерство, Академія наук, Держкомнауки...

Піраміда Хеопса стала одним із семи чудес світу, піраміда ж наукова — чудасією з безлічі таких самих у суспільстві загального абсурду. Науковий пошук, його ефективність за такої системи управління перетворилися у профанацію, а численні НДІ стали установами, що працювали самі на себе. Окрім того, в таких «фірмах» знаходили затишний прихисток синки і зятьки сильних світу цього. Тому, мабуть, прості люди й охрестили наукових неробами. Але чи справедливо! Вчені чи система винні в тому, що народне господарство України так і не дочекалося від їхньої праці належного ефекту!

Повернення Україною незалежності дає, нарешті, змогу почати справжню реформу науки. Перший крок — створення Комітету з науково-технічного прогресу (КНТП) при Кабінеті міністрів України. Його голова доктор фізико-математичних наук, професор Сергій РЯБЧЕНКО, дав «Голосу України» інтерв'ю.

— Сергію Михайловичу, чи була необхідність створювати в Україні Комітет з науково-технічного прогресу?

— В Україні подібна організація вже існувала років 15—20 тому, але уряд республіки був тоді маріонетковим і фактично лише транслював державні й політичні вказівки Москви на український простір.

Тепер Комітет з науково-технічного прогресу створено в абсолютно інших і політичних, і економічних умовах Він покликаний служити зовсім іншим цілям. Насамперед, завдання КНТП — формувати й забезпечувати державну науково-технічну політику України. Хоча штат повністю не укомплектовано, ми вже дещо зробили: провели нараду представників науково-дослідних організацій республіки, де обговорили створення Національної науково-технічної ради і фактично започаткували її роботу. Організували зустріч представників суверенних держав (колишніх республік СРСР) з проблем міждержавного співробітництва, в результаті якої підготували за участю експертів інших республік проект відповідної угоди і т. ін.

Тобто комітет почав активно працювати над визначенням українських державних пріоритетів розвитку науки, техніки й технологій, створювати механізми забезпечення економічних і правових гарантій розвитку науково-технічної діяльності.

— Ви пересіли з крісла в союзній Верховній Раді, де працювали заступником голови Комісії з питань науки і технологій, у крісло республіканське — на пост голови Комітету з науково-технічного прогресу. Чи не вважаєте ви, що саме вертикальна структура управління з центру призвела до занепаду республіканської науки?

— Найбільша проблема в тому, що Україна досі не мала власної наукової політики, оскільки була складовою Союзу. А Союз був не союзом держав, а тоталітарною імперією, і не лише в національному плані. Якщо ми візьмемо за взірець, приміром, США, то, проаналізувавши наукову структуру цієї держави, побачимо, що там не стягують до Вашингтона чи Нью-Йорка весь науковий потенціал Америки. Скажімо, Каліфорнія існує як самостійний східний науковий центр, Мічиган — як північний осередок науки. Визначні наукові центри існують і в невеличких містах різних штатів. І там працюють не менш талановиті люди, ніж у Нью-Йорку чи Вашингтоні. Науковці позбавлені комплексу провінційності чи меншовартості. Звідси й віддача.

У межах же колишнього СРСР ми були жебраками. З фінансової пайки, що виділялася на державні науково-технічні програми, 91 відсоток припадав на Російську Федерацію (з них понад 30 — на Москву та Московську область, дещо менше — на Ленінград), тільки 6 відсотків — на Україну, 3 — на інші республіки. Це при тому, що Україна вносила до валового національного продукту Союзу майже 18 відсотків. Тобто, однозначно, централізована структура управління наукою — це зло.

Але небезпечна і самоізоляція, яка призведе до вузької спеціалізації, а то й до хуторянства. Щоб з'ясувати свої відносини з колишнім Союзом, з ініціативи комітету у вересні відбулася нарада представників суверенних держав з питань міждержавного науково-технічного співробітництва. Проект угоди про таку співпрацю готується тепер до підписання. Крім того, розглянуто проект Положення про міждержавну науково-технічну Раду, яка координуватиме науково-технічне співробітництво держав. Тобто, ота управлінська вертикаль має перетворитися в систему координованих горизонталей, а зв'язки науковців колишнього Союзу мають стати тільки прямими.

— Тепер, у перехідний період, фактично припинили функціонування колишні структури (Держкомнауки, Держкомвинаходів, Держстандарт, ВАК), які хоч погано, але управляли наукою. Нині науковці в розпачі. Таке враження, що сьогодні панує абсолютний хаос. Чим би міг їх обнадіяти Комітет з науково-технічного прогресу?

— Щойно на сесії Верховної Ради України прийнято в першому читанні проект Закону «Про основи державної науково-технічної політики», який покликаний розпрямити крила творчій людині. В нашій державі багато чого було перевернуто з ніг на голову, в тому числі і

Актуально

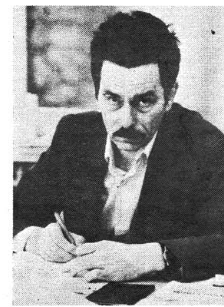
ставлення до науковців та винахідників. У нас навіть немає критеріїв оцінки інтелектуальної праці. Мабуть, тому, що інтелект у Союзі ніколи не був капіталом. У цивілізованому світі охороняється право людини на її винахід. Держава не є власником цього винаходу, а лише гарантом авторського права.

Минулого місяця я брав участь у міждержавній нараді з питань організації патентної справи. На сьогодні підготовлено тимчасову угоду з цих проблем. А найближчим часом ми ставитимемо перед своїм урядом питання про створення патентної служби України.

Щодо ВАКу, то, як на мене, потрібно піти шляхом, апробованим світовою наукою. У високорозвинених країнах Заходу вчені ступені і звання затверджують учені ради науково-дослідних установ або вузів. Науковець там є не просто професором, а професором конкретного наукового закладу, де він отримав це звання.

— Сергію Михайловичу, ви зауважили, що проект нового закону захищатиме творчу людину. Але вся біда в тому, що, мабуть, навіть у природі не існує критеріїв, які б чітко розрізняли творчість і ремесло. Очевидно, це і є одна з вагомих причин неефективності багатьох наших НДІ, де надміру роздуті штати призвели до того, що, врешті-решт, наука, пожираючи величезні кошти, майже нічого не дає суспільству?

— Хочу не погодитися з такою постановкою питання, хоч у ньому закладена досі типова в СРСР громадська думка. Найчастіше вона йде від невігластва. Щоб визначити рівень ефективності наукової роботи, потрібно бути фахівцем у цій галузі. Науку, як і мистецтво, потрібно розуміти. Наприклад, далеко

не кожний може осягнути творчість Шагала, Пікассо, Піросмані... До того ж, у науці, крім творчих злетів, є буденна праця.

Науку потрібно розглядати органічно. Подивіться, наскільки «роздуті» штати в лабораторіях таких гігантів, як «Дюпон», «Дуглас», «Белл телефон», IBM. Кінцевий результат праці цих великих колективів стократ виправдовує їхнє існування, а конкуренція створює зацікавленість фірм у використанні здобутків науки.

— Але якось навіть президент Академії наук України Борис Патон визнав, що в республіці є інститути, раптового закриття яких ніхто і не помітить. Напевно, назріла необхідність переглянути доцільність існування не лише окремих НДІ, а й цілих наукових напрямів?

— Нероб у нашій науці, безперечно, чимало, як і в інших сферах життя суспільства. Їх породжують відсутність належної оцінки творчого доробку, зрівнялівка. Але частіше низька ефективність — це наслідок злиденного забезпечення коштами, устаткуванням. Якщо розглядати науковий потенціал України в цілому, то з'ясується, що він недостатній для забезпечення потреб її розвитку. І головна причина цього — ота доцентрова вертикаль, яку потрібно змінити докорінно. Йдеться не лише про перетасовки на рівні колишнього Союзу. Необхідні глибокі структурні зміни в самій організації науки в Україні і, насамперед, потрібно збалансувати науковий та економічний потенціали. А для цього Україні треба збільшити відносні витрати на науку в 2—3 рази, найперше для створення ефективного іноваційного механізму. Визначення ж наукових напрямів в умовах конкуренції здійснюватиметься за допомогою системи конкурсів. Для виконання цієї роботи створено Національну раду з науки і техніки.

Коли ми констатуємо, що соціалістична система програла змагання з капіталізмом, то причиною цього фіаско стала її нездатність реалізувати прогресивні наукові ідеї. Цей урок історії не можна забувати, якщо хочемо, нарешті, влитися у вільну нову сім'ю європейських народів.

Розмову вела Катерина КІНДРАСЬ.
Фото Миколи КОЗЛОВСЬКОГО.

КОМП'ЮТЕР РОЗМОВЛЯЄ УКРАЇНСЬКОЮ

Русифікація України велася століттями і всіма можливими засобами. Нині з'явився ще один, потужний і модерний,— комп'ютер. Школяр, студент, науковець, підприємець, хочеш не хочеш, а змушений у своєму повсякденному житті спілкуватися з електронікою виключно російською або принаймні англійською мовою. Те ж відбувається і в щоденному побуті — на залізниці, в аеропорту, на пошті. А чому б не навчити ЕОМ розмовляти українською? І тим підняти її престиж, і бажання національних меншин та й зрусифікованих українців швидше опанувати державну мову України.

Саме з цією метою у Львові з ініціативи Наукового товариства імені Т. Шевченка, Львівських політехнічного інституту та держуніверситету, НДІ кібернетики АН України імені В. Глушкова,ТУМу «Просвіта» відбулася перша міжнародна наукова конференція з проблем українізації комп'ютерів. У форумі взяли участь провідні фахівці з інформатики як України, так і США. Зокрема, слід зауважити, що наші американські колеги торік провели аналогічну конференцію в Нью-Йорку.

Оригінальні комп'ютерні україномовні системи навчання та програми представили Т. Бардила, Ю. Саноцький (Львівська політехніка), М. Коваль (Вінницький політехнічний інститут), О. Губачов, В. Лагно (Полтавський педінститут), підручники з інформатики — О. Костів (Львівський держуніверситет) та інші. Співробітники Львівського політехнічного інституту О. Косак та С. Маньківський розробили англо-українсько-російський словник з інформатики та обчислювальної техніки на 9 тисяч слів. Комітет українських комп'ютерних стандартів, організований Товариством українських інженерів Америки, запропонував ряд стандартів кодування літер української абетки. Здавалося б, вагомий доробок наших американських колег має всі підстави лягти в основу українського стандарту, однак у серпні нинішнього року без широкого обговорення вже затверджено республіканський стандарт кодування, де за основу береться російська абетка. Такий підхід не стимулює розробки україномовного програмного забезпечення, ставлячи російськомовні програми у вигідніше становище.

Хочеться висловити подяку за підтримку першого всеукраїнського форуму з проблем українізації комп'ютерів Львівському об'єднанню радіотехнічної апаратури, Київському виробничому об'єднанню «Електронмаш», науково-дослідному інституту інформатики та управління «Електрон».

Другу конференцію намічено провести через рік у Львові.

Роман БАЗИЛЕВИЧ,
доктор технічних наук, професор, голова комісії інформатики Наукового товариства імені Т. Шевченка.

«МАКУЛАТУРНІ» ВЧЕНІ

Неабияку роль у тому, що Україна нині опинилася в такому важкому економічному і фінансовому становищі, відіграли шахрайство і протекціонізм у науці. Псевдовчені, які нечесними шляхами, мов кота в мішку, просунули свою «макулатуру» в науку, видаючи її за останнє слово наукової мислі, стали довічними грабіжниками і утриманцями суспільства. Назвіть мені хоч одну з високорозвинених країн світу, де доплачують величезні гроші за звання члена-кореспондента чи академіка? Злочин не лише пожиттєво «озолочувати» звання й титули, а й давати можливість бур'янам у науці розмножуватися, плодити собі подібних. А таких прикладів безліч. Навіть у нашому Кам'янець-Подільському сільськогосподарському інституті.

Звертаючись із цими міркуваннями до «Голосу України», пропонуємо розгорнути на сторінках газети серйозну, безкомпромісну розмову про демократизацію сучасної науки, очищення її від псевдовчених, заробітчан, попутників.

Сподіваємось, що ці матеріали стануть приводом для створення Комісією Верховної Ради України з питань освіти і науки, Кабінетом міністрів республіки відповідної комісії, яка покладе, врешті-решт, край профанації української науки.

Олександр КОЗАК,
Анатолій ШУЛЬГІН.
Кам'янець-Подільський.

Комерційні виставки закордонних та вітчизняних товарів.

Ми надаємо нашим клієнтам:

— виставочні зали загальною площею 1800 квадратних метрів;

— виставочне обладнання світового рівня;

— мінімальні розцінки для українських підприємців;

— консультації фахівців найвищої кваліфікації з маркетингу, консалтингу, економічного права;

— швидке і кваліфіковане укладення контрактів;

— бізнес-обслуговування, надання інформації про українські та зарубіжні фірми.

На наших виставках — якісні товари з Голландії, Угорщини, Чехії, Словаччини і Болгарії.

На виставці в «Українському бізнес-центрі» вам допоможуть гідно представити свою фірму і знайти вигідних партнерів.

Ви не знаєте, як просунути свою продукцію на ринок?

Ви починаєте нову справу і хочете спробувати свої можливості?

Ви шукаєте солідного партнера або вигідний контракт з іноземними фірмами?

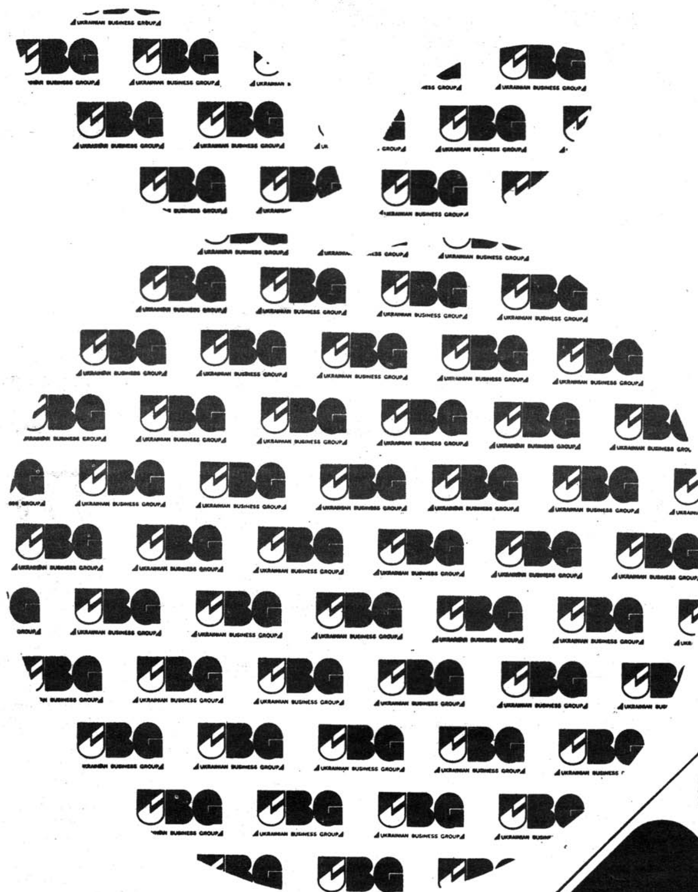
Вам потрібен лоцман-консультант у морі світового ринку?

Звертайтесь до «Українського бізнес-центру»

UBG — КОМЕРЦІЙНИЙ ЛОКОМОТИВ УКРАЇНСЬКИХ ФІРМ!

У нас з 1 червня діє постійна виставка-продаж товарів народного споживання, технологічного устаткування, новітніх технологій європейських, американських та південно-східних фірм.

На вас чекають вигідні контракти за цінами нижче світових.

РЕКЛАМНИЙ ВІДДІЛ UBG ПРИЙМАЄ ЗАМОВЛЕННЯ НА ДІЛОВУ РЕКЛАМУ ВІД СОЛІДНИХ ЗАРУБІЖНИХ І ВІТЧИЗНЯНИХ ФІРМ.

ВЕЛИКИМ ЗАМОВНИКАМ І ПОСТІЙНИМ КЛІЄНТАМ НАДАЄТЬСЯ ЗНИЖКА АБО ДОДАТКОВІ ПОСЛУГИ РЕКЛАМНО-ІНФОРМАЦІЙНОГО ХАРАКТЕРУ.

Наша адреса:

252156, м. Київ, вул. Кіото, 19 (Торгово-економічний інститут).

Телефон: 544-60-31.

Телефакс: (044) 544-39-74.

ЛЮДИНА ЙДЕ КРІЗЬ НІЧ

Характерники

Коли я почув, що в Києві живе абсолютно незряча жінка, яка дуже гарно в'яже светри, кофти й шкарпетки, то не повірив. Чудеса бувають на світі різні, але не такі... Коли згодом усе-таки набрав записаний у блокноті телефонний номер. Саме тоді й познайомився заочно з Тетяною Наумівною Коваленко. А на зустріч з нею поїхав разом зі своїм колегою — фотокореспондентом.

Увагу двох журналістів до себе Тетяна Наумівна сприйняла як занадто перебільшену, а тому спочатку відмовлялася розповідати про себе, «щоб люди не сміялися». Але поволі розмова все-таки зав'язалася, і за півтори-дві години ми дізналися про цю жінку немало.

Біда, а точніше — важка хвороба, прийшла до працьовитої Тетянки на чотирнадцятому році життя. Вийшло так, що згори покотився порожній віз і він колесом сильно вдарив дівчину в бік. З часом біль пройшов, але Тетянка почала худнути й худнути. А одного дня впала на землю, знепритомнівши. Шість днів пролежала у Києві в реанімації, а після того її ще довго лікували лікарі. Діагноз — цукровий діабет. Щоб жити, треба щодня робити по два уколи інсуліну — вранці і ввечері. Щодня... І дієта. Хвороба до синьоокої Тетянки причепилась важка і підступна. З нею не підеш ні буряки сапати, ні корів доїти на ферму. А на хліб треба ж якось заробляти...

На той час Тетянка вже вміла непогано вишивати — у мами своєї навчилася. А потім почала їздити щодня до Києва вчитися шити до однієї жіночки додому. Ніною Олександрівною її звали. Жила тоді вона на Подолі. А Тетянка — в селі Шпитьки за тридцять кілометрів від Києва. Дев'ять місяців їздила на ті курси, п'ять разів на тиждень. Жодного разу не спізнилася. Коли прощалися, то вчителька сказала: «У тебе, Тетянко, золоті руки. Вони і тебе, і твоїх дітей завжди прогодують».

Але в здібної і працьовитої дівчинки, крім вродженої доброти, був ще й дуже впертий характер, бо зі своєю важкою хворобою вона хотіла жити, як усі. Коли вийшла заміж, то почала працювати на заводі. Правда, на легкій роботі — то касиром, то вахтером. І ніхто навіть з найближчих сусідів не знав про тяжку недугу цієї веселої й доброзичливої жінки. Крім вишивання й шиття, навчилася Тетяна Наумівна ще й в'язати. Коли в лікарні довго лежала, тоді й узялася за спиці. Вирішила вив'язати светра для чоловіка. Але вийшло так, що на один рукав ниток не вистачило. А такого кольору, як треба, не було. То вона розпустила того светра й вив'язала кілька пар шкарпеток.

Про все це не було б потреби розповідати в газеті, якби хвороба в Тетяни Наумівни не почала перетворюватися з великої біди у велике горе: жінка почала сліпнути. Від підвищеного вмісту цукру в організмі почали руйнуватися кровоносні судини, які живлять очі. Операція в Київському інституті мікрохірургії ока, на жаль, втішних результатів не дала. Коли в листопаді 1976 року з армії прийшов син Ігор, то Тетяна Наумівна ще встигла побачити його обличчя. А з 10 грудня того ж року цю жінку оточила абсолютна темрява. Все! Хто і як може втішити людину, для якої назавжди зникло сонце, дерева і люди?

— Я з Валентиною Терешковою народилася в одному році, і, якби не моя хвороба, то ще невідомо, хто з нас першим полетів би в космос, — жартома каже нам Тетяна Наумівна і додає вже серйозно:

— Я справді мріяла про небо...

Коли Тетяна Наумівна втратила зір, вона пережила все: і душевний біль, і розпач, і безсилля перед злою долею.

— А відродження моє почалося з моєї внучки Яни. Син з невісткою живуть окремо, але вони часто приїжджають до нас, щоб провідати. Моя внучка хоч і маленька тоді була, але вона розуміла, що трапилося зі мною. І щоб розвеселити, щебече біля мене, різні історії розповідає. А я думаю: «Чим же тобі, моя дорога внучко, віддячити за твій милий голосочок?» І вирішила я вив'язати маленькій Яні шкарпетки, щоб узимку ніжкам тепло було. Шкарпетки, якщо ви знаєте, в'яжуть чотирма спицями. Спробувала я так в'язати, але з цього нічого не вийшло, бо заплуталася я в тих спицях. І тоді я перейшла на дві. В'яжу і уявляю собі, що все бачу, як і раніше. Внучці мій перший подарунок дуже сподобався, а потім я їй ще й рукавички зв'язала. Далі — шапочку, светрик, кофтинку... Тепер моїй Яночці вже десять років. Всі кажуть, що вона дуже схожа на мене...

Вже наприкінці нашої довгої розмови ми попросили Тетяну Наумівну показати хоч дещо з того, що вона вив'язала своїми руками. І вона, діставши з шафи, розклала перед нами красиві светри, ажурні кофти, шапочки... Для внучки, для чоловіка, для сина й невістки. І були ті светри та кофти з кольоровими вставками. Ми дивилися, і нашим очам не вірилося, що все це вив'язано руками незрячої жінки.

Людина, яка йде крізь ніч, хоч іноді бачить зорі на небі. А ця добра й мужня жінка вже багато років йде тільки через суцільну темряву. І дай їй, Боже, ще хоч трохи здоров'я, якщо не зміг зберегти зір.

Микола ХРІЄНКО.

Київ.

Фото Миколи КОЗЛОВСЬКОГО.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Газета Верховної Ради України

Головний редактор
Сергій **ПРАВДЕНКО**

Редколегія:

Анатолій **ГОРЛОВ** перший заступник головного редактора

Олександр **БІЛИК** заступник головного редактора

Олександр **ЄМЕЛЬЯНОВ** член-кореспондент АН України

Володимир **КРАСНОДЕМСЬКИЙ** оглядач, завідуючий відділом культури

Леонід **САМОЙЛЕНКО** заступник головного редактора

Борис **СИДОРЕНКО** заступник головного редактора

Анатолій **СОЛОНСЬКИЙ** редактор відділу кореспондентської мережі

Віталій **СУДДЯ** відповідальний секретар

Спорт

ЦІНА ЗДОБУТОЇ ВОЛІ

Доленосні дні переживає нині український футбол. Нарешті він здобув бажану волю. А яка ж її ціна?

Одні стверджують, що розрив контактів з клубами колишнього СРСР, особливо московськими, — катастрофа для нас. Інші доводять свої аргументи не менш активно. Нікуди не дінеться ФІФА, як би не хотів цього генеральний секретар цієї організації Йозеф Блаттер, великий шанувальник організаторського таланту В'ячеслава Колоскова — шефа федерації вже неіснуючої країни, а Україну прийме до своїх лав. Держава — друга в Європі за територією і за кількістю населення з розвиненим і улюбленим футболом — має всі права на це.

Звичайно, дехто дивиться на український футбол через київські, одеські, донецькі, дніпропетровські, харківські, запорізькі окуляри. Мовляв, не ходитимуть люди на матчі. Так, справді, можливо зменшаться потоки болільників на стадіони названих центрів. Хоча і нинішнього року глядач не балував команди тих міст, хоча й приїздили до них і «Спартак», і ЦСКА, і «Торпедо»... Але уявіть собі, що робитиметься в Івано-Франківську, Львові, Кременчуці, Охтирці, Чернівцях, Сімферополі, Вінниці, Луцьку, коли туди завітають «Чорноморець», «Дніпро», «Шахтар», київське «Динамо» на матчі як рівноправні суперники? То будуть справжні свята для людей, які не розбещені сьогодні радісними подіями.

Утім, час покаже, хто ж правий? Про переваги футбольної волі говорилося і доводилося вже не раз авторитетними фахівцями. Отож, не повторюватимемося. А ліпше поговоримо про пленум федерації. Його хід залишив подвійне враження, поставив чимало запитань, відповіді на які, на жаль, не відзначалися переконаністю. Не дивлячись на те, що за подіями в залі Міністерства у справах молоді, фізкультури і спорту України спостерігали гості з Бєларусі, Грузії, Вірменії, Литви, Росії, особливі дискусії з різних питань не заохочувалися. Як у старі «добрі» часи, відшліфований сценарій старалися не коригувати за ходом п'єси.

Скажімо, наставника «Чорноморця» Віктора Прокопенка хвилювало те, як зберегти склад, як поставити надійний заслон перед тими гравцями, яких зманюють до зарубіжних клубів: Москви, Росії, Узбекистану, Чехо-Словаччини, Польщі, Угорщини та інших? Відповідь голови Федерації футболу України Віктора Баннікова викликала у багатьох подив і посмішки. Вона зводилася до того, що за українських гравців з команд вищої ліги покупці платитимуть або мільйон карбованців (це з колишніх регіонів СРСР), або мільйон доларів (із західних країн) і не менше.

Головного тренера «Металурга» Ігоря Надєїна хвилювало і те, що й одеського колегу, й інше. Приміром, «Металург» уже спланував підготовку до сезону. Колишній Держспорт СРСР організував для запоріжців поїздки до Таїланду, Німеччини та ще до інших цікавих місць. Як тепер поставляться до нас у Москві, чи не переглянуть своїх обіцянок, виходячи з нашого суверенітету?..

Відповідей конкретних, на жаль, не прозвучало. Ніхто, як не дивно, навіть не згадав про те, що вже незабаром ми всі опинимося в морі вільних цін. І тут серйозна проблема: чи виживуть за таких умов численні клуби? Чомусь не згадувалося й про конкретні плани створення національних збірних України, починаючи з дорослої і закінчуючи юнацькою наймолодшого віку. І тут не варто зволікати. Необхідно терміново провести конкурс на посади тренерів, визначити коло гравців-кандидатів. Другорядних питань сьогодні, зрозуміло, не повинно існувати. Хоча ті, про які ми говоримо, гадаю, значно важливіші, ніж затвердження емблеми федерації. Як кажуть, на смак і колір товаришів немає. Але мені все ж здається, що серед емблем-кандидатів було декілька ліпших і з естетичного, і з художнього боку, ніж та, яку затвердили. Вірніше, 2 прийняли за основу.

— Дивлюсь на зал і власним очам не вірю, — сказав мені, іронічно усміхаючись, президент ФК «Прикарпаття» (Івано-Франківськ) Анатолій Ревуцький. — Ще зовсім недавно ті, хто сьогодні, розштовхуючи всіх ліктями, пробиваються під жовто-синє знамено футбольного суверенітету, нас і слухати не хотіли, обзивали сепаратистами, націоналістами, могильниками футболу України. Дивина та й годі...

Що ж, усе вірно. З цими словами важко не погодитись. Утім, і дивного в них мало, бо футбол — то маленька копія нашого страдженного суспільства. І в політиці теж відбуваються подібні метаморфози. Чи не правда?

Тепер про дуже важливе. Відносно нашого прийняття до міжнародних футбольних організацій. Сидіти склавши руки і чекати, поки нас гукнуть: «Заходьте, мовляв, хлопці, все вже підготовлено. Потребується лише ваш автограф під документами. І — мерщій до святкового столу з шампанським!». Ні, такого не буде. Тому треба підключати, так би мовити, важку артилерію: Верховну Раду, уряд, громадськість і впливати словами й ділом на чиновників у ФІФА. Адже під лежачий камінь вода не потече.

Годі, мабуть, темних фарб. Сьогодні у нас свято, є підстави для радості. Слава футболу України! Відтепер суверенному і незалежному!

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Відповідальний секретар — Віталій Суддя.

Чергові редактори — Валентин Лабунський, Катерина Кіндрась.

Автори макета — Анатолій Мирончичев, Євген Українець.

Випусковий — Олексій Бондаренко.

Оформлення — Володимир Кисельов.

Коректори: Валентина Лукаш, Ірина Бабич, Валентина Восколович, Галина Каблак, Ольга Малкіна, Євгенія Оратовська, Олена Чоповська.

Верстальники: Тетяна Балюк, Ольга Яценко, Алла Будникова, Марія Солодюк, Сергій Скаженюк.

Лінотипісти: Наталія Позняк, Валентина Чичирко.

* * *

Комбінат друку видавництва «Радянська Україна» проспект Перемоги, 50. 252047, Київ 47.

Індекс 60955.

Тираж 160 900.

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Зам. 0315243.